



Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

december 2024 dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poština plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Verski turizem
Naši prostovoljci
Mladi upi turizma
Narava v srcu Ljubljane

**I FEEL
SLOVENIA**

Pravljicna Ljubljana

Še Trnuljčica ne bi bila
zaspana, če njen dom
bi bil Ljubljana.

Doživite pravljico malo drugače
na prireditvah v prestolnici.

Obiščite:



KAZALO

- INTERVJU** 4–6
Dr. Tadeja Jere Jakulin, UP Fakulteta za turistične študije
Turistica o verskem turizmu
- VERSKI TURIZEM** 7–31
Glavna slovenska romarska središča in romarske poti
Dominika Koritnik Trepel, vodnica za verski in romarski turizem
Spoznajte izjemno sakralno dediščino v Muzeju krščanstva na Slovenskem
Pot cistercijanov: Potovanje skozi zgodovino in kulturno dediščino
Samostan Olimje: Zgodovinska in duhovna oaza zdravilstva
Kartuzija Pleterje, edini še delujoči kartuzijanski samostan v Sloveniji
Romarska pot Magdalene Gornik
Mekinje, pozabljeni romarski kraj
O Svetem Nikolaju v Tuhinjski dolini
Verski turizem v Šmarju pri Jelšah
Strokovna ekskurzija članic TZS in RTZ Saška
Zaplaz – romarsko središče, ki ga obkrožajo blagodejne stezice
Suša pri Zalem logu – romarski kraj posebnih energij
Romarska pot na Pirihovalo
Romarska pot na Sveti Kum
Kostel, dom zelene spokojnosti in miru
Odkrijte Sveto Trojico v Slovenskih goricah
Cerkev Svetega Pankracija
Božični Vojnik: letos jaslice z vseh celin
Sakralna dediščina občine Gornji Petrovci
Na Haloški planinski poti tudi sakralna dediščina
- TZS** 32
Koledar dogodkov
- MOJA DEŽELA – ZNAK GOSTOLJUBNOSTI** 33–34
Gostoljubno na Dnevih slovenskega turizma 2024
Mladi upi turizma
- TURIZEM SMO LJUDJE** 35–37
Marija Brložnik, prejemnica priznanja za izjemen prispevek pri razvoju turistične društvene organizacije
Franc Kukovec, prejemnik plakete Državnega sveta Republike Slovenije najzaslužnejšim društvenim delavcem – prostovoljcem
- TURISTIČNI PODMLADEK** 37–38
Zlata kuharica
Mladi turistični vodnik
- TEMATSKE POTI** 39
Neokrnjena narava v srcu glavnega mesta
- AKTUALNO** 40
Izdelajte si sami v Centru Rog
- KJER JE ZDRAVJE DOMA** 41
Zdravilišče Šmarješke toplice
- PREJELI SMO** 42
Neprimerno oglaševanje soteskanja na območjih s statusom

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici februarja. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. januarja 2025 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa pridno vpisujte na našo spletno stran.

UVODNIK



Spoštovane bralke, cenjeni bralci!

Na naslovnici lahko občudujete Križno Goro, naselje na slemenu nad dolino Selščice v Občini Škofja Loka. Tam stoji cerkev sv. Križa, ki je priljubljena izletniška točka. Fotografijo je posnel Fjorjančič Uroš, ki je prejel drugo nagrado na fotografskem natečaju 50 let gozdnih učnih in tematskih poti v Sloveniji. Natečaj je pripravilo fotografsko društvo Grča Kočevje v sodelovanju z Zavodom za

gozdove Slovenije in Turistično zvezo Slovenije. Kar 80 fotografij s tega natečaja je do 15. januarja 2025 na ogled na Jakopičevem sprehajališču v središču Ljubljane. Razstava je vredna ogleda. Romarska cerkev sv. Križa je le ena od številnih romarskih poti in središč, ki jih predstavljamo v tokratnem Lipovem listu. Posvetili smo ga verskemu turizmu, ki v zadnjih letih doživlja razcvet. Svetovna turistična organizacija ocenjuje, da glavna verska središča obišče nad 300 milijonov romarjev letno. Svetovni trg verskih potovanj je industrija, ki je na letni ravni vredna 18 milijard.

Tudi Slovenci radi romamo in imamo veliko romarskih središč, čedalje bolj urejene postajajo tudi romarske poti. »Verski turizem je katalizator razumevanja kultur. V vseh državah, v katerih je vera močno prisotna, je verski turizem enakovreden kulturnemu turizmu. Obiskovalci prihajajo ne le zaradi kulturne dediščine, temveč tudi zaradi duhovne vrednosti, kar prispeva k ohranjanju in zaščiti teh krajev ter njihovem razvoju kot turističnih destinacij,« se je strokovnjakinja za verski turizem dr. Tadeja Jere Jakulin v osrednjem turističnem intervjuju zavzela za obravnavanje verskega turizma kot samostojne turistične veje.

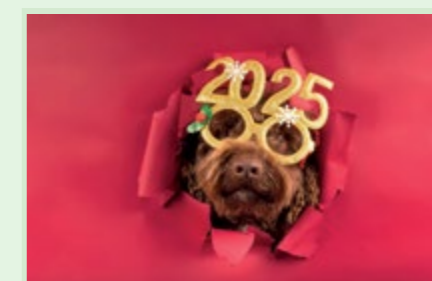
Verski turizem smo za temo decembrskega Lipovega lista izbrali iz dveh razlogov: ker se približuje čas božiča, ki je tradicionalni krščanski praznik, kar ne pomeni, da je verski turizem povezan izključno s krščanstvom, je pa dejstvo, da Rimskokatoliška cerkev v Sloveniji predstavlja največjo versko organizacijo. Drugi razlog je, da se bliža jubilej 2025, petindvajseto sveto leto v zgodovini Katoliške cerkve. V Vatikanu in Rimu se že več mesecev pripravljajo na sprejem milijonskih množic romarjev. Jubilej je pomemben tudi za mnoge državljanke in državljane Slovenije.

Na Turistični zvezi Slovenije smo bili in bomo ostali gostoljubni do vseh, tako kot smo bili na naši osrednji prireditvi v okviru Dnevo slovenskega turizma 2024. Na njej smo najbolj gostoljubnim, urejenim in turistično prepoznavnim destinacijam podelili znake gostoljubnosti, nagradili smo mlade upe turizma, priznanja smo podelili tudi najzaslužnejšim turističnim prostovoljcem.

»Gostoljubnost ni izum moderne dobe, ampak je sestavina naše dediščine,« je med drugim zapisano na prvem slovenskem plakatu, posvečenem gostoljubnosti, ki smo ga pri Turistični zvezi Slovenije izdali že pred skoraj 40 leti.

Ostanimo gostoljubna dežela na sončni strani Alp!

Polona Frelj,
urednica



Hvala, da ste del
naše zgodbe.

Srečno 2025!



Dr. Tadeja Jere Jakulin, UP Fakulteta za turistične študije Turistica

Verski turizem temelji na duhovnih in religioznih motivih

Dr. Tadeja Jere Jakulin, prodekanja za internacionalizacijo in kakovost na Turistici, je naša stara znanka, saj je s TZS sodelovala že v času, ko jo je vodil dr. Marjan Rožič. Zanj je leta 1997 razvila celo koncept gostoljubnosti v turizmu, ki še vedno ostaja prednostna naloga Turistične zveze Slovenije. Je tudi strokovnjakinja za verski in romarski turizem, o čemer smo se z njo pogovarjali v tokratni reviji.

Začniva pri osnovah: kaj pravzaprav je verski turizem? Če sem nekoliko drzna, lahko postavim tezo, da je prav verski turizem tisti, s katerim se je turizem začel. Kaj menite o tem?

Verski turizem lahko opredeljujemo z več vidikov. Če bi ga opredelili izključno z vidika njegove duhovne razsežnosti, bi zanemarili druge, predvsem kulturne, a tudi tiste, na katerih vztraja Cerkev, in sicer: sociološko, vzgojno in ekološko. Verski turizem, kot ga nekateri imenujejo tudi 'verski', z vidika sodobne Cerkve predstavlja: promocija humanosti, oblika solidarnosti in prijateljstva, srečanje narodov, njihovih kultur in ver, poučevanje miru med ljudmi, spoštovanje narave ter vrednotenje naravne in kulturne dediščine. Po drugi strani je verski turizem posebna oblika turizma, ki se osredotoča na potovanja posameznikov ali skupin vernikov z namenom obiska določenih verskih krajev ali svetišč. Glavni motiv za takšna potovanja je iskanje duhovne izkušnje, povezanosti z vero ali prejemanje božje pomoči. Vaša teza, da je verski turizem temelj turizma kot takega, je zelo zanimiva in se jo lahko podpre z zgodovinskimi dejstvi. V preteklosti so ljudje potovali predvsem zaradi verskih razlogov, kar je oblikovalo prve oblike turizma. V zgodovini so bila pomembna romarska središča, kot so Rim, Santiago de Compostela in Jeruzalem, ki so privabljala romarje z različnih koncev sveta. Ta zgodovinska perspektiva dokazuje, da so verska potovanja pogosto predhodniki sodobnega turizma, saj vključujejo vse vidike potovanja, vključno z iskanjem kulture, zgodovine in duhovnosti. Veliko del o verskem turizmu so objavili teologi, ki se ukvarjajo s turizmom v okviru pastorela katoliške Cerkve. Prispevki iz te kategorije običajno analizirajo tri ožja področja: sociološke in psihološke posledice razvoja turizma in odnos cerkve do negativnih posledic tega razvoja; splošni odnos katoliške cerkve do turizma; pasterizacija turizma.

Kakšna je temeljna razlika med verskim (romarskim) turizmom in klasičnim turizmom?

Temeljna razlika med verskim (romarskim) turizmom in klasičnim turizmom se skriva v motivaciji in izkušnjah, ki jih ti različni tipi potovanja prinašajo. Klasični turizem se običajno osredotoča na

zabavo, sprostitvev in raziskovanje novih krajev, medtem ko verski turizem temelji na duhovnih in religioznih motivih. Romarji pogosto iščejo globlji smisel v svojem potovanju, kar vključuje introspekcijo in osebno rast. Klasični turisti pa so pogosto usmerjeni v zunanje doživljanje in užitek, pri čemer je njihov cilj bolj površinski. Ključno razlikovanje je torej v tem, da verski turizem presega materialne in fizične vidike potovanja ter se osredotoča na duhovne in notranje izkušnje.

Če prav razumem, je verski turizem podkategorija kulturnega turizma. Kar 20 odstotkov krajev, ki so na Unescovem seznamu, ima verski značaj. Kako to vpliva na dojemanje in vrednost teh krajev z vidika turizma?

Ne, ne, verski turizem ni podkategorija kulturnega turizma, le naša država ga tako zapisuje in tretira. Če bi bil res podkategorija kulturnega turizma, bi zbirala statistične podatke o verskem turizmu. Tega pa ne dela. Ko sem sama potrebovala podatke za raziskavo, v kateri sem omenjala naše nacionalno svetišče Brezje, mi jih SURS ni mogel posredovati, ker tega ne zbira. Pomagal mi je Rektor svetišča p. dr. Robert Bahčič. Misli, ki ju je posredoval pred nekaj letu generalni sekretar UN WTO Taleb Rifa, veliko povesta o moči verskega turizma: »Verski turizem je ena od gonilnih sil, ki združuje ljudi iz različnih okolij s skupnim namenom: občudovanjem in varovanjem materialne in nematerialne dediščine,« ter »verski turizem je močan instrument za ozaveščanje o naši skupni odgovornosti pri varovanju te trajne dediščine in ključni dejavnik miru, ki spodbuja strpnost in razumevanje med obiskovalci in gostiteljskimi skupnostmi v prepletu različnih verstev.« Izrekel ju je v Utrechtu, na odprtju konference o verski dediščini in turizmu oktobra 2016. Verski turizem je katalizator razumevanja kultur. Kultura in vera sta dva samostojna pojma, kot ju obravnava svetovna turistična organizacija (UN WTO 2009). V vseh državah, v katerih je vera močno prisotna, je verski turizem enakovreden kulturnemu turizmu. To, da petina svetovne kulturne dediščine nosi verski značaj, vpliva na dojemanje teh krajev, saj njihova namembnost pogosto povečuje njihovo vrednost v turističnem smislu. Obiskovalci so privabljeni ne le zaradi kulturne

dediščine, temveč tudi zaradi duhovne vrednosti, kar prispeva k ohranjanju in zaščiti teh krajev ter njihovem razvoju kot turističnih destinacij. Posledično to prinaša več obiskovalcev in podpira lokalno gospodarstvo, ki pa se mora zavedati, da povečano število obiskovalcev prinaša odgovornost vseh udeležencev (tako lokalnih institucij in posameznikov kot obiskovalcev) do ohranjanje kulturne dediščine. Po podatkih Svetovne turistične organizacije ZN vsako leto iz verskih razlogov potuje približno 330 milijonov ljudi, kar predstavlja pomemben trg za države z znamenitostmi, ki imajo duhovno ali sveto vrednost. Ta potovanja vključujejo romanja in ogleda pomembnih zgodovinskih in verskih krajev na leto. Poleg tega je študija iz leta 2017 poročala, da je približno 25 odstotkov potnikov izrazilo zanimanje za to obliko turizma iz duhovnih ali neduhovnih razlogov. Po navedbah podjetja za tržne analize Future Market Insights naj bi svetovni prihodki od verskega turizma leta 2023 znašali 15,1 milijarde dolarjev, do leta 2033 bi lahko dosegli 41 milijard dolarjev.

Slovenija se s svojimi več kot tri tisoč cerkvami in kapelicami uvršča v sam evropski vrh po številu sakralnih stavb na prebivalca, kar jo dela idealno destinacijo za verski turizem. Ali menite, da smo te danosti dovolj dobro izkoristili?

Število sakralnih objektov ni pomembno za razvoj verskega turizma. Postavlja se več vprašanj: ali imamo dovolj domačih romarjev in obiskovalcev, ki predstavljajo verski turizem, ali smo sploh zainteresirani za razvoj mednarodnega verskega turizma in kdo je zainteresiran. Če državne institucije, kot sta SURS, STO, ne spremljajo statističnih podatkov o romarjih, obiskovalcih in turistih ter drugih informacijah, pomembnih za javnost, naj se povežejo z romarskimi središči. Dr. Andreja Eržen Firšt, direktorica romarskega urada na Brezjah, ima ogromno znanja in sama zelo rada sodelujem z njo. S sodelovanjem šele lahko vidimo, v kolikšni meri lahko razvijamo romarski turizem in kolikšna je nosilna zmogljivost romarskih središč za romarje, goste, obiskovalce in turiste. Kljub bogati dediščini in romarskim potem Slovenija morda še ni v celoti izkoristila svojega potenciala za privabljanje romarjev in turistov. Potrebne so boljše promocije, turistična in romarska infrastruktura, povezovanje na vseh ravneh od lokalnih skupnosti, sakralnega do državnega okolja, da bi te danosti postale prepoznavne.

Naše glavno romarsko središče Brezje letno obišče 400 tisoč obiskovalcev. Se vam zdi, da so Marijanske poti pri nas še posebno priljubljene? Zakaj mislite, da je tako?

Osrednji razlog za priljubljenost Marijanskih poti je njihova duhovna dimenzija. Marija, kot mati Jezusa in pomembna figura v krščanski tradiciji, simbolizira ljubezen, sočutje in zaščito. Mnogi verniki čutijo posebno povezanost s to figuro in iščejo njen blagoslov ter duhovno obnovo. Marijanske poti romarjem omogočajo, da se poglobijo v svojo vero in se povežejo z Marijo na osebni ravni, kar pomeni, da postane romanje intimno in osebno doživljanje, hkrati so dobro označene in urejene, kar omogoča dostopnost za romarje vseh starosti in fizičnih zmožnosti. Mnogi grede na pot z vero, da ima romanje zdravilni učinek na telo in duha, saj doživljajo notranji mir, duhovno obnovo in osebno preobrazbo.

Podobno velja za našo bližnjo sosesčino – Hrvaško, Avstrijo in Italijo, kamor prav tako potujejo slovenski romarji. Kako vidite te čezmejne verske poti in povezanost s slovenskimi romarji?

Trsat, Marijino Celje in Sv. Višarje so marijanska svetišča in centri romarskih poti držav Alpe-Jadrana: Hrvaške, Avstrije in Italije. Posebna so, ker so še v prejšnjem stoletju pripadala Sloveniji, danes pa slovenske romarje v veliki meri dopolnjujejo evropski. Najpomembnejši verski dogodek na Trsatu je zagotovo praznik velikega šmarna (bolj poznano kot Marijino vnebovzetje), ko je Trsat zaprt za promet in mesto napolnijo romarji z vseh krajev. Marijino

Celje spada v graško nadškofijo, vsako leto ga obišče milijon romarjev. Obisk iz dežel nekdanjega vzhodnega bloka, naj bi se po padcu berlinskega zidu povečal. Svete Višarje veljajo za eno izmed najstarejših, najvišje ležečih (1789 m) in najbolj priljubljenih božjih poti med slovenskimi romarji. Zanje pravijo, da so in še tja romajo Slovenci iz tako rečeno 'treh Slovenij', pri čemer se nanašajo na Slovence iz domovine, zamejstva in izseljenstva. Petrič (Petrič, 2008) omenja čudeže, ki naj bi se v 18. stoletju dogajali na Višarjih, ter podaja informacijo, da je tisti čas, ko so za to izvedeli, tja odromalo po 100.000 romarjev iz Koroške, Kranjske, Štajerske, Goriške in Furlanije. Čezmejne verske poti so torej pomembne za slovenske romarje. Ponujajo raznoliko kulturno in versko izkušnjo, ki dopolnjuje slovenske romarske tradicije. Povezanost s temi destinacijami bogati izkušnjo romarjev in prispeva k razvoju regionalnega verskega turizma.



Svete Višarje v sosednji Italiji so priljubljeno romarsko središče tudi za Slovence.

V Sloveniji imamo vse bolj urejene in označene romarske poti – kar 40, od tega 11 evropskih. Dve sta celo veliki evropski kulturni poti: romarska pot sv. Martina Tourskega in bolj znana Jakobova pot. Kaj mora imeti določena pot, da jo lahko uvrstimo med romarske poti?

Določena pot lahko postane romarska pot, če izpolnjuje posebne kriterije, kot so zgodovinski pomen, povezava z verskimi obredi, urejenost poti, oznake, dostopnost, infrastruktura, prehrana, prenočišče itd. V Veliki Britaniji npr. ponuja British Pilgrimage Trust na spletni strani vzorec načina postavljanja in oblikovanja romarske poti. Predlog za izdelavo kratke, enodnevne ali poldnevne romarske poti peš (ali s konjem/mulo/kolesom) do katerega koli svetega kraja kjer koli v Veliki Britaniji vsebuje splošna načela, ki se lahko uporabijo tudi za oblikovanje daljših romarskih poti (cilj, določitev razdalje in časa, začetek in konec poti, kraji za obisk, raznolikost poti – svetih ali zgodovinskih krajev, duhovne teme, uporaba javnih pešpoti, digitalna aplikacija za kartiranje, romarski potni listi in žigi, počivališča, knjiga romarjev, upoštevanje duhovne prakse).

Da ne bo pomote, verski turizem ne vključuje zgolj katoliških svetišč, ampak so priljubljena tudi romarska središča drugih veroizpovedi. Katera so po vašem mnenju glavna svetovna romarska središča?

Pri svetovnih romarskih središčih lahko izpostavimo kraje, kot so Jeruzalem (judovstvo, krščanstvo, islam), Meka (islam), Lourdes, Fatima in Santiago de Compostela (krščanstvo), Bodh Gaya (budizem), Kailaš (budizem, džainizem), Varanasi (hinduizem), Amritsar (sikhizem), Haifa (bahaizem). Vsako od teh središč ima svoj edinstven pomen in privlačnost, ki pritegne milijone romarjev z vsega sveta. Predstavljajo ne le verski pomen, ampak so tudi pomembne deli kulturne dediščine.

Kaj pa posebni primeri, kot so Ruska kapelica pod Vrščem ali cerkev Sv. Duha na Javorci? Bi to uvrstili pod verski turizem ali gre bolj za temačni turizem?

Prej bi spadali pod romarski turizem. Romarski turizem ni vedno povezan z vero. Lahko je povezan z iskanjem korenin, iskanjem bistva življenja, v primerih Ruske kapelice pod Vrščem ali cerkve Sv. Duha na Javorci s spominom na tragične dogodke, ki so zahtevali smrtne žrtve. Moram priznati, da sem ena tistih, ki se z izrazom temačni turizem ne strinjajo, čeprav imam nekaj dobrih kolegov v svetu in doma, ki uporabljajo ta izraz. Sama bi ga najraje imenovala 'potovanje spomina'. Beseda turizem je povezana s prostim časom, veseljem, živim namenom potovanja, lahkostjo, neobveznostjo, gibljivostjo. Smrt predstavlja obveznost ustavljanja, poklona in spominjanja.



Panorama Marijinega narodnega svetišča Brezje

Preseliva se zdaj k temi gostoljubja. Po vaši zaslugi in zaslugi nekdanjega predsednika Marjana Rožiča, pa tudi njegovega naslednika Dominika S. Černjaka, je bila gostoljubnost vedno v ospredju prizadevanj Turistične zveze Slovenije. Kako ste uresnili to vizijo?

V okviru prizadevanj za promocijo gostoljubnosti v Sloveniji, ki so jih podprli nekdanji predsednik Marjan Rožič in Turistična zveza Slovenije, smo si prizadevali za ustvarjanje celovitega in trajnostnega pristopa k gostoljubju. To je vključevalo razvoj smernic za gostitelje, ki so se osredotočali na kakovost storitev, prijaznost in spoštovanje lokalne kulture ter naravnih virov. Akcija Moja dežela – lepa in gostoljubna je še vedno 'in'. Naša vizija je bila postaviti Slovenijo kot destinacijo, kjer se gostje počutijo dobrodošle in se ceni njihovo zadovoljstvo. To smo uresnili z organizacijo različnih izobraževalnih programov, delavnic in seminarjev, ki so gostiteljem nudili priložnost za izpopolnjevanje svojih veščin in znanj. Poleg tega smo spodbujali sodelovanje med različnimi deležniki v turizmu, vključno z lokalnimi skupnostmi, podjetji in neprofitnimi organizacijami, da bi ustvarili celovit sistem gostoljubja, ki temelji na skupnih vrednotah in ciljih.

Kako se po vašem mnenju gostoljubnost v turizmu razvija in spreminja?

Gostoljubnost v turizmu se nenehno razvija in spreminja, kar je posledica različnih dejavnikov, kot so globalizacija, tehnološki napredek in spreminjajoče se pričakovanja potrošnikov. V preteklosti je bila gostoljubnost pogosto opredeljena zgolj kot prijaznost in ustrežljivost, medtem ko se danes osredotoča na celovito izkušnjo gostov. Sodobni turisti iščejo avtentične in personalizirane izkušnje, kar pomeni, da se morajo gostitelji prilagoditi novim trendom in potrebam. Digitalizacija je prav tako pomembno vplivala na gostoljubnost, saj so platforme za deljenje izkušenj, kot so spletni pregledi in socialna omrežja, postale ključne za oblikovanje mnenj in odločitev potrošnikov. Pomembno je, da gostitelji ne le reagirajo na te spremembe, temveč tudi aktivno iščejo načine za izboljšanje

svojih storitev in ustvarjanje edinstvenih izkušenj, ki presegajo običajno ponudbo.

Na Turistici zdaj izvajate celo podiplomski študij Gostoljubje v turizmu. Kakšen je poudarek tega programa in s čim se konkretno ukvarjajo študentje?

Podiplomski študij Gostoljubje v turizmu na Turistici je zasnovan tako, da študentom omogoča pridobivanje poglobljenega znanja o različnih vidikih gostoljubja, vključno z njegovo zgodovino, etiko, trajnostjo in poslovnimi praksami. Poudarek programa je na razumevanju koncepta gostoljubja kot celovitega sistema, ki vključuje tako komercialne kot nekomercialne vidike. Študentje se ukvarjajo z analizo primerov dobre prakse, razvojem strategij za izboljšanje gostoljubja in raziskovanjem vpliva tega na lokalne skupnosti in okolje. Program vključuje tudi etične vidike gostoljubja, kar je ključno za razumevanje razlikovanja med komercialnim in nekomercialnim gostoljubjem. Nekateri od njih se poglobljajo v tematiko s humanističnega vidika, raziskave podkrepijo z znanstveno metodologijo. Lahko povem, da imamo že tri članke na temo gostoljubja, ki so bili sprejeti v objavo v priznanem znanstvenem časopisu, reviji International Journal of Quality Research. S tem povezana je tudi osnovna literatura, na kateri gradimo gostoljubje, Nikomahova etika, ki ponuja filozofski okvir za razumevanje moralnih vrednot, ki so osnova za gostoljubje. Poudarja, da je prava sreča dosežena skozi vrlino in iskanje ravnotežja med različnimi vidiki življenja. Ta koncept lahko prenesemo na gostoljubnost, kjer je ključno najti ravnotežje med ekonomskimi interesi in etičnimi odgovornostmi do gostov in lokalnih skupnosti. Razlikovanje med komercialnim in nekomercialnim gostoljubjem je zato pomembno, saj omogoča gostiteljem, da razumejo, kako lahko izboljšajo svoje poslovne prakse in hkrati prispevajo k dobroti družbe ter ohranjanju kulturne in naravne dediščine. V kontekstu turizma to pomeni, da bi morali gostitelji stremeti k trajnostnim praksam, ki ne le prinašajo dobiček, temveč tudi bogatijo izkušnje gostov in podpirajo lokalne skupnosti.

Polona Frelih

Verski turizem je samostojen fenomen

Verski turizem lahko prosperira samo, če ga bomo obravnavali ločeno od kulturnega turizma, ki doživlja vzpone in padce, nasprotno pa verski turizem doživlja nenehno rast. Gre za sektor, ki se je izkazal kot odporen proti krizam. Šele ko bomo začeli verski turizem obravnavati ločeno od kulturnega turizma, ga bo mogoče ustrezno razvijati. Verski turizem je neločljivo povezan z identiteto določenega naroda, zato je tudi tako zelo pomemben.



Dane Munro, Univerza na Malti in gostujoči profesor na Turistici.



Cerkev na Blejskem otoku

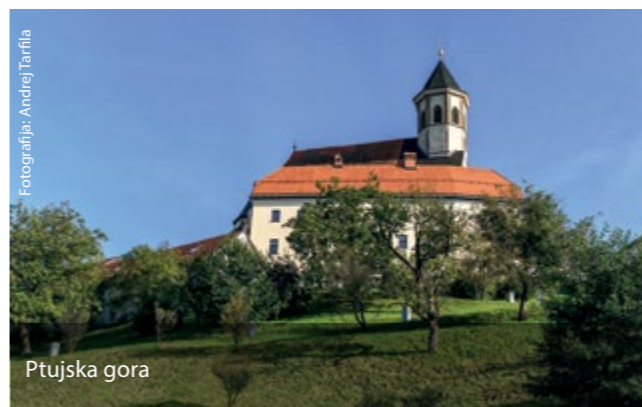
Glavna slovenska romarska središča in romarske poti

Verski turizem je v zadnjih tridesetih letih doživel razcvet na svetovni ravni. Gre za obliko potovanj, ki jih dokumentirano beležimo že od antike. Na milijone vernikov se vsako leto odpravi na romanje. Svetovna turistična organizacija ocenjuje, da glavna verska središča obišče več kot 300 milijonov romarjev letno. Svetovni trg verskih potovanj je industrija, ki je na letni ravni vredna 18 milijard. Seveda ne gre le za krščanska ali celo zgolj katoliška romanja.

Slovenci radi romamo in imamo veliko romarskih središč. Na prvem mestu je seveda **Brezje** s 400 tisoč obiskovalci letno. Sledijo **Ptujska gora**, **Sveta gora**, **cerkev na Blejskem otoku**, **Zaplaz**, **Turnišče**, **Kurešček** ... Dobro obiskani so tudi samostani v **Stični**, **Olimju** ... Slovenci radi romamo tudi v okoliške države – **na Višarje v Italiji**, **Gospo sveto na avstrijskem Koroškem**, **Marijo Bistrico na Hrvaškem**. Tudi romarske poti v Sloveniji so vedno bolj urejene in primerno označene, na voljo so romarske knjižice in ponekod urejene možnosti prenočevanja. V Sloveniji je 40 romarskih poti. Enajst je evropskih, dve sta veliki kulturni evropski poti, in sicer **romarska pot priljubljenega svetnika Martina Tourskega** in bolj znana **Jakobova pot**. Omenimo še dve romarski poti. **Marijina romarska pot** je del mednarodne istoimenske kulturne romarske poti, ki vodi iz Čenstohove na Poljskem prek Levoče na Slovaškem do Mariazella v Avstriji. Skozi Gradec pelje v Slovenijo in se nadaljuje na Hrvaško. Pot je dolga 409 km v Sloveniji in 393 km na Hrvaškem. Namenjena je romarjem, pohodnikom, ljubiteljem narave in kulturne dediščine ter vsem tistim, ki želijo spoznati neznane kraje. Skozi naše kraje gredo tri

etape prve različice te poti, ki poteka od Trat na slovensko-avstrijski meji do Bistrice ob Sotli. Upravljalcev poti je Kozjanski park. Druga je **Emina pot**. Sveta Ema je prva slovenska svetnica (razglašena za svetnico leta 1938), ki je zaradi izredne dobrotelosti med ljudmi priljubljena že stoletja. Emino romarsko pot označuje podoba krške stolnice z dvema zvonikoma, cilj romanja je njena grobnica v Krki na Koroškem. Pot vodi skozi kraje, ki so povezani z njenim življenjem in delom. Emina romarska pot, dolga približno 690 km, gre prek Koroške, Štajerske, Dolenjske in Gorenjske ter je povezana z istoimensko potjo v Avstriji. Na slovenskem delu Emine romarske poti je 48 točk, kjer pohodnik dobi žig poti za zbirko v romarski knjižici. Izpostaviti velja tudi **cerkev sv. Duha na Javorci**, ki je zaradi izjemne sporočilne in simbolne vrednosti prejemnica znaka evropske dediščine in je uvrščena na seznam najboljših zgledov evropskega povezovanja in vrednot.

Besedilo: Domovina je in Novi tednik



Ptujska gora



Cerkev na Javorci



S poti v Rim, ki bo v 2025 v središču pozornosti

Vabljeni vsi, ne le kristjani

Dominika Koritnik Trepel je turistična vodnica že 30 let, posebno ji je blizu verski turizem. Po izobrazbi je namreč univerzitetno diplomirana teologinja. S svojo dodatno usposobljenostjo in prakso nudi dodatno vrednost skupini, ki jo vodi. Pravkar je prišla iz Rima, čaka jo še na nekaj krajših tovrstnih vodenj, leto 2024 zaključuje z romanjem v Linz. V 2025., ki je za kristjane zelo pomembno, saj je Sveto leto, pa jo boste večkrat mesečno, začeni s februarjem, vsekakor srečali v Rimu.

Dominika je pred več kot 20 leti sprejela prvo ponudbo za vodenje romarske skupine na priporočilo vodniškega kolega agenciji, za katero je vodil tudi sam. Odtlej z veseljem vodi skupine verskega turizma. »Verski turizem je oblika turizma, ki poleg potovalnih izkušenj prinaša tudi priložnost za duhovno bogatenje, poglobljanje vere, razumevanje različnih religij in kulturnih vrednot. Osredotoča se na obisk svetih krajev, romarskih poti, verskih festivalov oz. dogodkov in kulturnih spomenikov, povezanih z versko dediščino. Verski turizem ni namenjen zgolj kristjanom. Pravzaprav je zelo razširjen v številnih religijah po svetu, saj vabi vernike, naj obiščejo sveta mesta, templje, samostane in druga sakralna mesta, pomembna za njihovo vero. Namen takšnih potovanj je tudi povezovanje z drugimi verniki, kar je univerzalna potreba v mnogih verskih skupnostih,« pojasni in doda, da gostje obiske svetih mest in svetišč pogosto združujejo z raziskovanjem kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitosti v okolici. Tako se verski turizem prepleta in povezuje s kulturnim in zgodovinskim, izobraževalnim ter ekoturizmom.

Vodnik naj bo usposobljen

Vodnik mora biti usposobljen za tovrstno vodenje. »Izpostavila bi poznavanje verskih nauk. Dobro poznavanje svetih spisov in verskih načel ter praks je ključno, saj se potniki za razlago in svetovanje na potovanju ne obračajo samo na duhovnega vodjo, pač pa čedalje pogosteje tudi na vodnika. Ta mora biti zato sposoben razložiti verske resnice na razumljiv in dostopen način,« pojasni, »poleg tega so v verskih skupinah ljudje pogosto

pripravljene deliti osebne težave, zato mora vodnik spoštovati zasebnost in diskretnost ter biti odprt za raznolikost mnenj in življenjskih poti članov skupnosti. Treba je spoštovati osebne izbire in okoliščine posameznikov ter jih sprejemati takšne, kot so, ne glede na osebne razlike ali izzive.«

Dodatna vrednost

Pravi, da si lahko sveta mesta ogledamo tudi na način, ki ne sodi v sklop verskega turizma. Vodniki tovrstne programe izvajajo tudi brez dodatnega znanja s področja teologije. »A upam si trditi, da je tak ogled vsebinsko okrnjen. Vsak človek odprtega duha bo po drugi strani razumel vodnikovo razlago, če bo na teološki osnovi in na 'poljudni način' pojasnil npr. izvor jaslic. Moje mnenje je, da lahko ravno 'obogatena' razlaga v tej smeri ponudi dodatne, za naše goste zanimive informacije. Pri razlagi pa moram seveda kot vodnica slediti njihovim odzivom – če jim tovrstna razlaga sploh ustreza – in temu prilagoditi vodenje,« pojasni in opomni, naj ne pozabimo, da imajo tudi različni praznični dogodki v moderni dobi in po posameznih državah, ki privabljajo množice od blizu in daleč, korenine v krščanstvu.

Kot rečeno, verski turizem ni namenjen le vernikom, pač pa vsem, ki jih zanima obiskovanje versko pomembnih krajev, bodisi zaradi duhovne rasti, osebne verskega prepričanja, kulturnega raziskovanja ali zgolj iz radovednosti. »Ta oblika turizma lahko vključuje tako pripadnike določene religije kot tudi tiste, ki jih zanimajo le kultura, zgodovina ali umetnost, povezana z religijo.

Verski turizem torej povezuje vse tiste, ki izkazujejo različne oblike zanimanja za svete kraje in versko kulturo, zato je priljubljen med zelo različnimi skupinami ljudi,« povzame ga. Koritnik Trepel.

Romanje

»Verski turizem se deli na več segmentov glede na motivacijo obiskovalcev, cilje potovanja in vrsto verskih aktivnosti, ki jih vključuje. Romanje kot eno izmed teh segmentov je ena izmed najstarejših oblik verskega turizma,« razlaga. »Verniki potujejo na določen sveti kraj zaradi osebnega verskega prepričanja, pokore ali zahvaljevanja. Tam iščejo duhovno izpolnitev, notranji mir, okrepitev vere. Najbolj poznani romarski kraji so za kristjane npr. Lurd (Francija), Fatima (Portugalska), Santiago de Compostela (Španija) itd., za muslimane Meka (Savdska Arabija), za kristjane, Jude in muslimane Jeruzalem (Izrael) itd.«

Sama vodi na romanje organizirane katoliške skupine, ki so organizacijo romanja prepustile turistični agenciji. Program romanja vedno vključuje duhovni del (udeležbo pri maši, molitve na poti ipd.) in ogled za katoličane pomembnih lokacij (grobovi svetnikov, točke različnih verskih dogajanj, zgradbe ipd.). Njena naloga je, da potnikom na teh turah predstavi tako lokacije, dogodke in osebe tudi kot del svetovne dediščine. »Ob moji razlagi se vedno pojavi veliko dodatnih vprašanj, na katera poskušam odgovoriti. Običajne turistične ture ne vključujejo duhovne dimenzije oz. 'prispevka' duhovnega vodje,« pravi. »Vodja skupine (laik ali klerik) se z agencijo dogovori za vsebino programa. Jaz ga potem izvedem v praksi. Na splošno velja, da duhovni vodja, ki je po navadi klerik, poskrbi za duhovno plat, jaz za preostalo. Da bi sodelovanje potekalo v zadovoljstvo vseh, se je pametno že na pričetku romanja dogovoriti, kako bosta duhovni vodja in turistični vodnik vsebinsko uskladila tisti del, ki v programu še ni časovno določen. In v kolikšni meri, saj romarske skupine glede na svojo dinamiko niso duhovno identične.«



Dominika Koritnik Trepel je že 20 let turistična vodnica, ki ji je blizu verski turizem

Praksa v Sloveniji

Da je verski turizem v razmahu, kaže tudi posebno priznanje TZS Malečniku, v okviru natečaja Moja dežela – znak gostoljubnosti, ki je vzoren primer verskega turizma. Možnosti za razvoj te oblike turizma pri nas je veliko, pravi vodnica. »Želim si, da bi se verski turizem razvijal vključevalno in bi resnično povezoval lokalne deležnike za ustvarjanje skupnih uspešnih zgodb. Najboljši primer takšnega lokalnega sodelovanja je že omenjeni Malečnik, ki nas spodbuja pri uresničitvi tovrstnega razvoja. Odstotek verskega turizma narašča ne glede na dogajanje po svetu (spopadi, vojne, naravne nesreče) in ustvarja statično fiksna delovna mesta, torej je tudi trajnostno usmerjen.« Niti ne vidi težave v tem, da bi verski turizem pri nas nagovarjal tudi vernike drugih veroizpovedi. »Teologi, ki imamo znanja tudi o drugih religijah, smo strokovno

dovolj usposobljeni za vodenje tudi teh skupin, npr. muslimanskih verskih skupin, Judov in preostalih skupin krščanskih romarjev, čeprav trenutno pri nas res prednjačijo katoliške skupine, vsaj kot slovenski gostje,« pove in hkrati vabi na izobraževanje turističnih vodnikov, ki želijo voditi takšne skupine. V Klubu profesionalnih turističnih vodnikov Slovenije ga bodo izvedli za vse kolege, ki jih zanima tovrstno vodenje, **21. in 22. januarja 2025.**



S skupino v Assisiju

Sveto leto 2025

Verski turizem stopa v ospredje tudi zato, ker bo 2025 sveto leto. »Korenine tega segajo v Staro zavezo. Judje ga imenujejo jubilejno leto, praznovalo se je vsako 50. leto. Bog je namreč ljudstvu zapovedal, naj se v tem letu odpustijo dolгови, osvobodijo sužnji, polja oz. naravo so pustili počivati. Takšno leto je bilo namenjeno uveljavitvi pravičnosti in enakosti v skupnosti ter obnavljanju blagoslova, ki ga je Bog podelil svojemu ljudstvu. V Katoliški cerkvi je to poseben verski dogodek. Papež ga razglasi kot čas posebne duhovne prenovne, odpuščanja grehov in sprave. Sveto leto je tradicionalno čas, ko lahko verniki prejemo odpustke (duhovne darove) ob določenih pogojih, kot so molitev, obisk svetih krajev, spoved. Tradicija svetega leta sega v leto 1300, ko je papež Bonifacij VIII. razglasil prvo sveto leto. Pozneje se je praksa spremenila in zdaj se sveto leto običajno praznuje vsakih 25 let, čeprav papeži lahko razglasijo tudi izredno sveto leto, kot je bilo na primer Sveto leto usmiljenja leta 2015. Praznovanje Svetega leta ni omejeno samo na Rim. Res pa je, da bo drugo leto Rim obiskala ogromna množica ljudi. Med njimi bomo tudi Slovenci,« izpostavlja.

In katere destinacije pridejo v okviru Svetega leta v poštev za obisk? »Papež Frančišek je s posebno papeško listino napovedal Sveto leto 2025. Seveda bodo osrednje točke dogajanja glavne rimske bazilike, kjer se bodo odprla tako imenovana sveta vrata. Vse škofije po svetu pa bodo imele svetoletne cerkve. Torej bodo vsi tisti, ki iz kakršnega koli razloga ne morejo obiskati Rima, namesto tega obiskali njim najbližja svetišča. Slovenski škofje so skupaj s svojimi sodelavci že izbrali svetoletne cerkve v obeh nadškofijah in vseh škofijah (to so npr. vse stolnice, Bazilika sv. Marije Lurške v Brestanici, Božjepotno svetišče sv. Marije Vnebovzete v Olimju pri Podčetrtku, Škofijsko božjepotno svetišče na Zaplazu, Bazilika Marije Pomagaj na Brezjah itd.).

Svetoletne cerkve so sicer cerkve, ki so pogosto povezane z določenimi zgodovinskimi dogodki, čudeži, pomembnimi svetniki ali pomembnimi deli religiozne dediščine. To so lahko tudi cerkve, kjer se izvajajo posebni obredi, kot so jubileji ali pomembni verski prazniki, ki poudarjajo svetost kraja,« še pojasni.

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič
Fotografije: osebni arhiv Dominike Koritnik Trepel



S stalne razstave Zgodovina krščanstva na Slovenskem

Izjemna sakralna dediščina v Muzeju krščanstva na Slovenskem

Muzej krščanstva na Slovenskem deluje v Stični, v delu starodavne stiške opatije na Dolenjskem. Muzej je državni muzej, ki sledi več kot 1700 let staremu krščanskemu verskemu izročilu na območju Republike Slovenije oziroma na zgodovinskem in etničnem prostoru Slovencev. Krščanstvo je v stoletjih ustvarilo izjemno materialno in duhovno zapuščino, ki znotraj muzejskih aktivnosti dobiva nove dimenzije. Muzej na eni strani predstavlja različne zbirke premične sakralne kulturne dediščine, na drugi prinaša historični pregled družbenih tokov, v katerih je imelo krščanstvo pomembno vlogo. Muzej z razstavami, publikacijami in različnimi prireditvami komunicira z javnostmi, saj krščanstvo ni samo del historičnega konteksta, ampak ima svoje mesto tudi v sodobni družbi. Posebno pozornost namenjamo izobraževanju mladih, pri čemer omogočamo raznovrstne izkustvene pedagoške delavnice.

Na ogled so štiri stalne razstave in različne zbirke, med drugim tudi zbirka zanimivih jaslí.

Razstava *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* obiskovalca seznani z začetki krščanstva na naših tleh v 3. stoletju in ga popelje skozi zgodovino vse do jubilejnega leta 2000.

Na razstavi *Življenje za samostanskimi zidovi* je predstavljena bogata zgodovina stiške opatije, najstarejšega delujočega samostana na Slovenskem. 'Ora et labora' (moli in delaj) je vodilo, po katerem stiški menihi živijo že skoraj 900 let.

Razstava *Skrivnostni svet srednjeveških pisarjev* je spomenik srednjeveški pisni kulturi na Slovenskem. Najpomembnejši rokopisi so na edinstven način predstavljeni s pomočjo sodobne tehnologije.



S stalne razstave Skrivnostni svet srednjeveških pisarjev

Razstava *Kulturna krajina cistercijanov* na sodoben način prikazuje večstoletni vpliv stiških cistercijanov na kulturno krajino Stične in njene okolice. Makete so opremljene z AV/VR-aplikacijami, ki obiskovalca s pomočjo tablic in pametnih telefonov seznanijo z gospodarskimi dejavnostmi stiškega samostana na širšem vplivnem območju.

Kulturno krajino stiških cistercijanov lahko spoznavate tudi na pohodniški *Poti cistercijanov*, ki je del več kot 6300 km dolge mednarodne pohodniške poti po Evropi. Pot smo pripravili s 16 partnerji, združenimi v projektu *Cisterscapes (Cistercian landscapes connecting Europe)*.



S stalne razstave Življenje za samostanskimi zidovi

Evropska unija vsaki dve leti izbira evropske kulturne spomenike, kulturne krajine, območja in spominska obeležja za podelitev *znaka evropske dediščine*. S sloganom 'Evropa se začne tukaj' spomeniki samozavestno razglašajo svoj prispevek k evropski identiteti. Od letošnje pomladi sta ponosna nosilca tega pomembnega znaka tudi Muzej krščanstva na Slovenskem in Galerija Božidarja Jakca – muzej moderne in sodobne umetnosti, slovenska partnerja projekta *Cisterscapes*.



S stalne razstave Kulturna krajina cistercijanov

Leto 2024 se počasi končuje. Prihajajo zima in z njo tudi božič, novo leto ter z njima novo upanje in pričakovanja. Zakaj ne bi letos ob koncu leta prišli na obisk v Muzej krščanstva na Slovenskem in se sprehodili skozi stoletja naše zgodovine?

Morda vas bodo v tem letnem času nagovorile predvsem skrivnostne jaslíce iz naše zbirke. Med najdragocenejše spadajo omarične jaslíce iz Šentruperta na Dolenjskem iz 19. stoletja. Prav posebno mesto med našimi jaslícami zavzemajo družinske jaslíce akademika, umetnostnega zgodovinarja dr. Emilijana Cevca (1920–



Družinske jaslíce dr. E. Cevca

2006). Navdih za figure in kompozicijo je avtor našel v poznosrednjeveških freskah iz slovenskih cerkev. Zagotovo se vam bodo vtisnili v spomin tudi majhni voščeni Jezuščki, ki ležijo na slami ali tkanini v preprostih lesenih jaslíh, izdelale so jih roke uršulink iz Škofje Loke in Ljubljane v 19. in 20. stoletju.

Vljudno vabljeni!

Besedilo: mag. Nataša Polajnar Frelíh, direktorica Muzeja krščanstva na Slovenskem

www.mks-sticna.si
info@mks-sticna.si



Malečnik dotik svetega, občutek večnega

Edinstvene katakombe, baročna cerkev sv. Petra, Marijina romarska cerkev, Glaserjev salon z galerijo, izjemna vinska klet s prešo ter nedavno za javnost odprta knjižnica z raritetai. Vse to in še več je mogoče doživeti v objemu bogate sakralne dediščine Malečnika.



Nekdanji cistercijski samostan Kostanjevica na Krki

Pot cistercijanov: potovanje skozi zgodovino in kulturno dediščino

Cistercijani so znani po svoji preprostosti in spoštljivem odnosu do narave. Kultura, ki so jo stoletja razvijali, je bila tesno prepletena z naravno okolico. Po pravilu so se cistercijski samostani ustanovljali v odmaknjenih, mirnih dolinah, ob izvirih rek in potokov ter v objemu bujnih gozdov. Nič drugače ni bilo v Kostanjevici na Krki, kjer v nekdanjem cistercijskem samostanu, ki je spomenik državnega pomena, od leta 1974 domuje Galerija Božidarja Jakca – Muzej moderne in sodobne umetnosti.

Skupaj z Muzejem krščanstva na Slovenskem iz Stične smo se v letu 2019, s finančno podporo Ministrstva za kulturo RS, vključili v mednarodni projekt povezovanja in ohranjanja kulturne krajine ter dediščine cistercijanov v Evropi, Cisterescapes – Cistercian Landscapes Connecting Europe. V projektu sodeluje mreža sedemnajstih institucij v delujočih ali nekdanjih cistercijskih samostanih iz petih evropskih držav: Nemčije, Avstrije, Češke, Poljske in Slovenije. Cilji projekta so popularizacija znanja o kulturni krajini cistercijanov prek prosto dostopne skupne baze podatkov, spletne strani ter transnacionalne pohodniške *Poti cistercijanov*. V aprilu 2024 smo bili partnerji projekta nagradieni z znakom evropske dediščine, ki ga podeljuje Evropska komisija.

Cistercijski red je bil ustanovljen leta 1098 v Franciji, in sicer z željo po povratku k preprostejšemu in strožjemu življenju, brez svetnih vplivov. Želja prvih cistercijanov je bila dosledno slediti meniškimi pravilom sv. Benedikta, ustanovitelja najstarejšega meniškega reda v Evropi, benediktincev. Njihovo osnovno načelo, ki velja še danes, je *Ora et labora* (moli in delaj). To se je odražalo v njihovem neumornem delu na kmetijskih površinah, ki je prineslo številne tehnološke izboljšave. Samostani so bili središča duhovnega življenja, hkrati so imeli velik vpliv na razvoj kmetijstva, arhitekture in kulture v Evropi. Leta 1136 je bila ustanovljena Stična, prva cistercijska opatija na današnjem slovenskem ozemlju. Stoletje pozneje ji je sledila Kostanjevica na Krki (1234). Pod cesarjem Jožefom II. (1780–1790) so bili cistercijski (in drugi) samostani razpuščeni. Leta 1898 je bila ponovno oživljena Opatija Stična, ki je danes edina aktivna cisterca na Slovenskem.

Cistercijske pokrajine so poseben primer zgodovinske kulturne krajine, ki je opredeljena kot skupno delo človeka in narave. Mnogi

sorodni elementi cistercijskih krajin po Evropi (ribniki, mlinci, dvorci in gradovi, cerkve, vinogradi ...) tvorijo zanimiv zgodovinski spomin na minula stoletja, ko so Evropo pred pojavom politično-ekonomskih zvez, kot je Evropska unija, transnacionalno povezovala ravno mreže kontemplativnih redov s svojimi postojankami, ki so v fizičnem in prenesenem pomenu prestopale jezikovne in ozemeljske meje.

Nekdanji cistercijski samostan v Kostanjevici na Krki je odlična izhodiščna točka za raziskovanje te bogate zapuščine in kulturne dediščine, saj je začetna točka odseka mednarodne pohodniške poti, ki povezuje partnerje v projektu od juga proti severu Evrope. Sledi belih menihov lahko obiskovalci Kostanjevice na Krki odkrivajo tudi na enodnevni krožni poti, ki se vije okrog slikovitega mesteca na otoku, ali se podajo na zahtevnejšo štiridnevno pot, ki povezuje Kostanjevico na Krki in Stično ter se vije naprej proti severu do samostanov Rein in Zwettl v Avstriji ter Vyšší Brod in Plasy na Češkem. Odsek od Kostanjevice na Krki do Stične je dolg 112 kilometrov in vodi čez zeleno in valovito pokrajino Dolenjske, kjer bo pohodnike gotovo očarala neokrnjena narava z reko Krko in njenimi pritoki, slikovite vasi z obdelanimi polji, dišeči travniki in bujni gozdovi. Zemljevidi, gpx datoteke in informacije o mednarodni pohodniški *Poti cistercijanov* so na voljo na spletni strani www.cisterescapes.eu/en/downloads-cistercian-way in v aplikaciji Outdooractive. Sicer pa je celotna *Pot cistercijanov* dolga več kot 6300 kilometrov!

Vabljeni, da se podate na potovanje po zgodovini in kulturni dediščini, kjer se vam bodo po poti razkrivale zgodbe, ki jih še vedno šepetajo starodavni zidovi samostanov in elementi kulturne krajine.

Besedilo: Kristina T. Simončič, višja kustodinja
Galerije Božidarja Jakca



Samostan Olimje leži v idilični vasi Olimje blizu Podčetrka.

Zgodovinska in duhovna oaza zdravilstva

Samostan Olimje, ki leži v idilični vasi Olimje blizu Podčetrka, je eden najbolj prepoznavnih kulturno-zgodovinskih biserov Slovenije. Njegova bogata zgodovina, povezana z zdravilstvom in duhovnostjo, vsako leto privablja množice obiskovalcev, ki jih očarata tako arhitektura kot spokojnost tega kraja.

Zgodovina Samostana Olimje sega v 16. stoletje, ko je bil prvotno zgrajen kot renesančni dvorec družine Tattenbach. Pozneje je dvorec prešel v last pavlinskega reda, ki je v 17. stoletju dvorec preoblikoval v samostan. Po razpustitvi pavlinskega reda so objekt prevzeli različni lastniki, dokler ga leta 1990 niso prevzeli bratje minoriti, ki so mu vdahnili novo življenje in ga odprli za obiskovalce.

Ena najbolj prepoznavnih znamenitosti samostana je stara lekarna, ki velja za eno najstarejših ohranjenih samostanskih lekarn v Evropi. Poslikana z veličastnimi freskami, lekarna obiskovalce popelje v čas, ko so menihi izdelovali zdravila iz zdravilnih rastlin. Freske na stenah in stropu prikazujejo prizore iz narave in alkimistične simbole, ki ponazarjajo zdravilstvo in njegovo povezavo z božansko modrostjo. Lekarna ni le zgodovinski artefakt, temveč tudi dokaz o naprednih

zdravstvenih praksah pavlinskih menihov, ki so stoletja oskrbovali lokalno prebivalstvo z naravnimi zdravili.

Za samostanom leži čudovit zeliščni vrt, kjer minoriti še danes pridelujejo zdravilna zelišča. Na vrtu raste več kot 200 vrst zdravilnih rastlin, ki so skrbno označene in razporejene. Obiskovalci lahko spoznajo njihove zdravilne lastnosti in uporabo v vsakdanjem življenju. V samostanski trgovini je mogoče kupiti različne zeliščne



Za samostanom leži čudovit zeliščni vrt, kjer minoriti še danes pridelujejo zdravilna zelišča.



Samostana Olimje je bil prvotno zgrajen kot renesančni dvorec družine Tattenbach.

čaje, tinkture in mazila, pripravljene po stoletnih receptih. Poleg zdravilstva je samostan tudi pomembno duhovno središče. Minoriti redno organizirajo svete maše, duhovne vaje in dogodke, ki spodbujajo notranji mir in povezovanje z naravo. Samostanska cerkev, posvečena Mariji Vnebovzeti, je prava arhitekturna mojstrovina, ki obiskovalce navduši z baročnimi detajli in tihim, pomirjujočim ambientom.

Besedilo in fotografije: Visit Podčetrtek



V bližini Šentjerneja je edini še delujoči kartuzijanski samostan v Sloveniji.

Kartuzija Pleterje

Kartuzija Pleterje je edini še delujoči kartuzijanski samostan v Sloveniji, ki leži v bližini Šentjerneja. Na mestu, kjer je v desetem stoletju stal grad Sicherstein, je leta 1403 celjski grof Herman II. ustanovil pleterski samostan svete Trojice. V drugi polovici 18. stoletja je bil samostan razpuščen in v roke kartuzijancev je prišel spet šele leta 1899. Zdaj se ta spokojni kraj, obdan s tri metre visokim in skoraj tri kilometre dolgim obzidjem, ponaša z ohranjeno gotsko cerkvijo sv. Trojice. Ohranjeni sta tudi bogata knjižnica in likovna zbirka, katere del je našel zatočišče v nekaj kilometrov oddaljenem kostanjeviškem samostanu, danes Galeriji Božidarja Jakca. V Pleterjah je nekdaj služboval tudi Josef Ressel. Danes obiskovalci v samostan nimajo vstopa, lahko pa meniško življenje spoznajo ob ogledu multivizijskega prikaza v zakristiji gotske cerkve sv. Trojice, mogoč je tudi prijeten sprehod po Poti zgovorne tišine okrog obzidja kartuzije in ogled Muzeja na prostem Pleterje.

Kartuzija je katoliški samostan, kjer se menihi posvečajo hoji za Kristusom v izključno kontemplativnem življenju. Menihi tega reda si prizadevajo za strogo tišino, molitev in osamo, v kateri se posvetijo duhovnemu življenju. Danes po vsem svetu živi približno 350 kartuzijanov in kartuzijank v 21 hišah, na čelu vsake hiše je prior, vsi spadajo pod okrilje Velike kartuzije v švicarskem Chartreuxu. V Kartuziji Pleterje, ki je sicer za obiskovalce zaprt moški samostan, trenutno prebiva 17 menihov, ki prihajajo iz različnih držav po svetu. Poglavitna želja in cilj kartuzijanskega reda sta: v tihoti in samoti najti Boga. K temu edinemu cilju stremijo kartuzijani na dva različna načina: kot patri (menihi v klavstru – v celicah) ali kot bratje (menihi – laiki). Celica patra je pravzaprav enonadstropna hišica, obdana z vrtilkom. Spodaj je delavnica, opremljena z orodjem, potrebnim za delo – saj patri tudi ročno delo opravljajo kar v celici –, zgoraj so predsoba, majhna kopalnica ter spalnica, kjer menih preživi večino časa: tukaj moli, študira, je in spi. Z izbiro omejenega življenjskega prostora (klavzura) se menihi lahko v celoti posvetijo le kontemplaciji.

Od prvotnega poslopja kartuzije iz 15. stoletja je ostala samo cerkev sv. Trojice, ki je edinstven primer gotske sakralne stavbe v srednji Evropi. Zasnova cerkve odraža značilnosti gotskega sloga. Zgrajena je bila kot osrednji del samostana, kjer so menihi opravljali svoje verske obrede. Poudarek na tišini in molitvi je bil ključen, zato je bila cerkev zasnovana preprosto, a veličastno. Zunanji videz cerkve je skromen, vendar notranjost prekipeva od gotskih značilnosti, kot so visok strop, vitki stebri in velika okna, skozi katera je prihajala svetloba, kar je ustvarjalo duhovno vzdušje. Danes je gotska cerkev v Kartuziji Pleterje ne le verski prostor, ampak tudi kulturna dediščina, ki obiskovalcem omogoča vpogled v preteklost. Cerkev je del večje turistične ponudbe, ki vključuje ogled multivizije, ki obiskovalcem ponuja edinstveno izkušnjo zgodovine pleterske kartuzije. Zaradi akustičnih značilnosti cerkve in intimnega vzdušja v njej pogosto gostijo manjše akustične zasedbe, koralno petje ipd.

Kartuzija Pleterje leži v tihih dolini ob vznožju Gorjancev, s severne

strani jo obdajajo vinorodna pobočja Pleterskega hriba. Sklop samostana obdaja visoko obzidje kot ločnica med zunanjim svetom in skrivnostnim svetom tišine, miru. Okrog obzidja kartuzije poteka tudi enourna sprehajalna pot, imenovana Pot zgovorne tišine, na kateri pohodniki ob citatih iz Pravil kartuzijanskega reda spoznavajo življenje menihov v belih kutah.

Glede na to, da se menihi preživljajo z delom lastnih rok, je nekdanji prior kartuzije p. Janez Hollenstein, ki se je zavzemal za naravi prijazno gospodarstvo, zasnoval blagovno znamko PLETER, ki je danes uveljavljena in spoštovana v Sloveniji in po svetu. Izdelke in pridelke kartuzije je mogoče kupiti v samostanski prodajalni in na spletu. Edina še delujoča kartuzija v Sloveniji zvesto obdeluje zemljo, katere sad so različni izdelki. Poleg nepogrešljivega cvička je tradicija pleterske kleti tudi mašno vino. Gre za suho vino, pridelano iz sort šardone, sivi pinot, kerner in laški rizling. V boljših letnikih pridelujejo vrhunska sortna vina, predikatna vina in penine. Hruške, jabolka, slive in brinove jagode predelujejo v naravna žganja, ki zorijo v lesenih sodih pleterske kleti. Posebnost med temi žganji je pleterska hruška, ki zraste v steklenici in jo nato zalijejo s hruškovim žganjem, ter grenčica, v kateri je sadno žganje oplemeniteno z 49 zelišč. Na samostanskem vrtu stoji velik čebeljak. Poleg cvetličnega in kostanjevega medu pridelujejo še cvetni prah, propolis, izdelujejo medeni liker, medico in sveče iz čebeljega voska.

Poleg kartuzije leži Muzej na prostem Pleterje, kjer je več s slamo kritih lesenih hiš in gospodarskih poslopj, značilnih za Šentjernejsko polje. Najbolj značilna je Kegljevičeva domačija z letnico 1833 nad vrati, v kateri si je mogoče ogledati vežo s črno kuhinjo, osrednji prostor s krušno pečjo ter dve kamri. V muzeju na prostem med ogledom stavbne dediščine predstavijo zgodovino in značilnosti vsake stavbe, pripravijo tudi različne delavnice izdelave glinenih izdelkov, ki so značilni za to območje, in degustacije.

Besedilo: Tanja Brate, Občina Šentjerneja
Fotografija: Občina Šentjerneja



Idilicna pokrajina močnih energij.

Romarska pot Magdalene Gornik

Pohodniške poti v občini Sodražica niso novost. Pred leti je bila označena Sodraška pešpot, ki obkroži meje občine. Prečka nas Slovenska pisateljska pot, saj je v vasi Vinice rojstna hiša literarnega zgodovinarja dr. Ivana Prijatelja. Prednikom niso bile nepoznane romarske pešpoti, ki so vodile k znameniti baročni cerkvi Marijinega vnebovzetja pri Novi Štifti.

Približno četrto stoletja je, odkar je med Slovenci zažarel svetniški lik Magdalene Gornik (1835–1896), zamaknjenke in globoke duhovne žene z Gore nad Sodražico. Zaradi vse večjega števila romarjev na Goro, še zlasti, odkar se je pričel škofijski postopek za njeno beatifikacijo, si občina in župnija Sodražica načrtno prizadevata, da bi približala romarjem njeno osebnost. Postavljene so informacijske table, ki usmerjajo romarja k posameznim krajem na Gori, povezanim z življenjem Magdalene Gornik.

Krona vseh prizadevanj je bila zamisel o ureditvi posebne romarske poti Magdalene Gornik. Ideja je bila uresničena letos poleti, ko je izšla zgibanka, ki v sliki, besedi in na zemljevidu prikaže romarsko pot. Sedemintrideset kilometrov dolga krožna romarska pot povezuje kraje v župnijah Sodražica in Bloke, ki so tesno povezani z življenjem mistikinja in Božje služabnice Magdalene Gornik. Za geslo so izbrane Magdalene besede, ko je v prvem zamaknjenju na nebeški klic odgovorila: »Rada, rada bom hodila po tej poti.« Namreč po ozki in trnjevi poti svetosti. Pot se vzpne s 538 metrov v Sodražici na 858 metrov pri cerkvi Marije Snežne. Primerna je tudi za mlajše družine z otroki. Pot označujejo rumeno-bele kazalke in logotip. Nova romarska pot pomeni dobro promocijo obeh sodelujočih občin, saj vodi po manj znanem območju Slovenije, ki je redko poseljeno, a naravno zelo dobro ohranjeno.

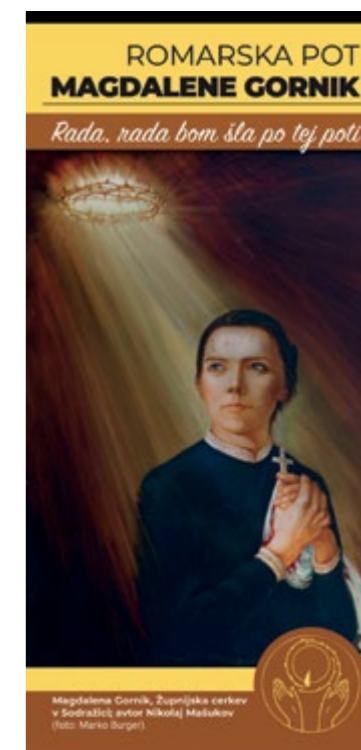
Romanje lahko pričnemo na različnih izhodiščih. Najbolj priporočljiva je pot iz Sodražice, od koder se odpeljemo z avtomobilom ali kolesom po cesti proti Loškemu Potoku. Po štirih kilometrih se odcepi pot na Goro, kjer je pet vasic: Kržeti, Petrinci, Janeži, Kračali in Betonovo. Po enem kilometru se odpre travnata planjava s cerkvijo Marije Snežne. Za njo je Magdalenin grob, kamor se zgrinja čedalje več romarjev iz vse Slovenije, zamejstva in Hrvaške.

Župnija Sodražica je, v soboto, 5. oktobra, skupaj z župnijo Fara na Blokah ter občinama Sodražica in Bloke, pripravila prvo peš romanje po omenjeni poti. Romarji so se na pot odpravili iz Sodražice, Nove Štiftice, Fare na Blokah in Loškega Potoka. Kljub turobnemu vremenu se je zbralo okoli 250 romarjev. Cilj vseh je bila cerkev Marije Snežne na Gori. Vzdušje med romarji je bilo domače in prijetno. Opoldne je daroval mašo ljubljanski nadškof Stanislav Zore, ki sam pogosto roma peš od Nove Štiftice na Goro. Hkrati je blagoslovil romarsko pot in romarje. Po maši je Turistično športno društvo Gora pripravilo

pogostitev, sladke dobrote so spekle Šedrzanke, članice Turističnega društva Sodražica. Pri organizaciji romanja sta sodelovala tudi Gasilsko društvo Gora in Vaško društvo Žimarice.

Bralce že sedaj povabimo na peš romanje prihodnje leto, ki bo v **soboto, 27. septembra 2025**. Več informacij bo na spletni strani Magdalene Gornik. Vabljeni ste na glavna romarska shoda na obletnico Magdalene rojstva, **19. julija 2025**, na Gori, in na dan njene smrti, **23. februarja 2025**, v cerkvi Sodražici. Vsak 23. dan v mesecu je redna sveta maša na Gori. Dobrodošli vsi, ki se Magdaleni Gornik zaupno priporočate v mnogih stiskah.

Besedilo: Ludvik Mihelič
Fotografiji: TD Sodražica





Čeprav je samostan postal last Občine Kamnik, se vanj počasi vračajo duhovni odmiki.

Mekinje, pozabljeni romarski kraj

Začetki verskega turizma v Mekinjah pri Kamniku, kjer stoji nekdanji samostan in ob njem cerkev z eno najlepših baročnih cerkvenih notranjščin, sega v 18. stoletje, ko se še ni govorilo o turizmu, ampak o romanju. Mekinje so namreč z ustanovitvijo Bratovščine Srca Marijinega postale znan romarski kraj, kamor so se zgrinjali verniki z vse Kranjske, tudi Štajerske. Ob zatonu bratovščine leta 1782 je romarska Marijina pot v Mekinjah potonila v pozabo. Z delovanjem uršulink se je od 70 let dalje uveljavila nova veja verskega turizma – duhovne vaje za mladostnike in tudi odrasle. Čeprav je samostan postal last Občine Kamnik, se vanj počasi vračajo duhovni odmiki.

Mekinjski samostan, ki so ga na svoji posesti ustanovili grofje Gallenbergi, je med letoma 1300 in 1782 pripadal strogemu redu klaris. Ena najvidnejših in najbolj priljubljenih opatinj, Doroteja Sidonija Gallenberg, je tu leta 1718/19 ustanovila Bratovščino Srca Marijinega – najstarejšo bratovščino Marijinega srca na Slovenskem. S svojim vplivom je pri papežu dosegla kanonično potrditev. Z uvedbo čaščenja Marijinega srca in delovanjem istoimenske bratovščine, ki je bila njegovo žarišče, je opatinja dosegla, da je mekinjska cerkev postala priljubljena božja pot za širšo okolico. Čas razsvetljenih vladarjev samostanom kontemplativnih redov ni bil naklonjen, saj po njihovem racionalističnem pogledu niso z ničemer prispevali državnemu dobremu. Tako je avstrijski cesar Jožef II. 12. januarja 1782 izdal dekret o ukinitvi nekaterih samostanov, med njimi tudi mekinjskega. Klarise so zapustile Mekinje, z njihovim odhodom je prenehala delovati tudi bratovščina, romarska pot pa zamrla.

Od nekdanje opreme Bratovščine se je v Mekinjah med drugim ohranil kip oblečene Matere Božje, ki so jo, sedečo na prestolu pod baldahinom, nosili ob procesijah. Po razpustu samostana je vladna komisija kip prepustila mekinjski cerkvi, vendar so srebrni kroni, ki sta krasila Marijino in Jezusovo glavo, odvzeli. Podoba je, umaknjena od oči javnosti, pozabljena tičala na podstrežju cerkve, dokler ni bila ob koncu 19. stoletja ponovno odkrita. Takratni duhovnik Franc Rihar je bratovščino obnovil pod imenom Bratovščina Marijinega prečistega srca, Marija in Jezušček na prestolu sta leta 1897 dobila novi pozlačeni srebrni kroni, srebrno plameneče srce in globus. Kljub prepovedi bratovščina ni dosegla slave svoje predhodnice, niti romanja v Mekinje niso oživela. Kip Matere Božje je našel mesto

na stranskem oltarju mekinjske cerkve, kjer je zamenjal sliko sv. Frančiška Asiškega. Vsako sedmo nedeljo po veliki noči ponovno najde mesto v protipotresni procesiji od cerkve do kapelice na Zduši, vendar njegova nova namembnost ni v povezavi z nekdanjo. Nov korak v smeri verskega turizma v Mekinjah so zagotovile sestre uršulinke. Ko so redovnice leta 1902 postale lastnice samostana, so se do druge svetovne vojne posvečale šolstvu. Po vojni jim je oblast to njihovo poglavitno dejavnost zaradi ideoloških razlogov prepovedala. Iskale so novo pot in se posvetile katehetski in apostolski dejavnosti. Od leta 1973 so pričele tudi duhovne vaje za dekleta, najprej za svoje učenke verouka, sčasoma za celotno Slovenijo. Do prodaje t. i. pristave – hiše v neposredni sosesčini samostana – so duhovne vaje potekale tam. Ko so v 90 letih dobile



vrnjen tudi po vojni podržavljeni del samostana, je stekla prenova podstrešja na severnem in severovzhodnem delu. Z ureditvijo sob in prostorov je samostan dobil prostor za izvajanje apostolskih dejavnosti za otroke širše okolice. Po celotni državi so Mekinje postale znane po tovrstni dejavnosti zlasti po letu 2003, ko je bil blagoslovljen t. i. Marijin dom – popolnoma prenovljen severozahodni trakt samostana. Do ukinitve uršulinske skupnosti v letu 2015 je bil Marijin dom živahen center, vse vikende zapolnjen z duhovnimi vajami in drugimi verskimi srečanji, redovnice so si vzele le dva prosta vikenda v času velikonočnih in božičnih praznikov. Zaradi visokih stroškov vzdrževanja in maloštevilni skupnosti v Mekinjah so uršulinke samostan podarile Občini Kamnik. Z njihovim odhodom je zamrl tudi verski turizem.

A ne za dolgo. Občina Kamnik je ustanovila Javni zavod Mekinjski samostan, danes Javni zavod za kulturo Kamnik, ki je prevzel



S prenovno sob in povečanjem njihovega števila je mesto Kamnik dobilo nov namestitveni center.

upravljanje. S prenovno sob in povečanjem njihovega števila je mesto Kamnik dobilo nov namestitveni center, katerega obisk se iz leta v leto povečuje. In v samostan se ponovno, sicer sramežljivo, vračajo tudi duhovne vaje in duhovni odmiki. Edinstvena okolica, mirnost kraja in pretekla namembnost si znova utirata pot v verski turizmu. Ne le za organizirane skupine, vedno pogosteje se tu ustavijo tudi romarji Jakobove poti v Sloveniji.

Besedilo in fotografije: Visit Kamnik



Doroteja – naravni proizvodi Mekinjskega samostana

O Svetem Nikolaju v Tuhinjski dolini

Le kratek sprehod nad Termami Snovik vas popelje do cerkve Svetega Miklavža na Gori. Cerkev se imenuje po svetem Nikolaju, ki ga slovanski narodi ljubkovalno kličejo tudi Čudotvorec. Sveti Nikolaj pomaga vsakomur, ki se nanj obrne z boleznijo, nemočjo ali duševnim trpljenjem. Glede na pomen tega objekta na Gori se zdi, da ne bi mogel biti bolj primerno poimenovan. Arheologi so ugotovili, da so najstarejši temelji cerkve sicer iz 5. ali 6. stoletja, nenavadnost te cerkve pa je, da je zvonik samostojen, odmaknjen od glavne zgradbe. V časih turških vpadov je v 16. stoletju tu namreč stalo obzidje, današnji zvonik je bil sprva opazovalni stolp, šele v 18. stoletju so ga preoblikovali v zvonik.

Sv. Miklavž na gori torej ni le lepa cerkvica s še lepšim razgledom, pač pa tudi lepo opremljen muzej in pomemben pričevalec o časih, ko Turki niso k nam vpadali in nas zastrupljali s pocukranimi nadaljevankami, pač pa z ognjem in mečem; ropali so, požigali, če koga niso pobili takoj, so ga odvedli v suženjstvo, ugrabljali so



Glavna atrakcija je vsako leto tradicionalni mimohod svetih treh kraljev in žive jaslice.

otroke in jih prisilili v janičarstvo. Ljudstvo se je znašlo tako, da so na vzpetinah z dobro razgledno točko postavili tabore; obzidja, za katera so se lahko zatekli in preživeli turško ujmo, v cerkvi so našli tolažbo in upanje.

Cerkev in objekte okoli nje skrbno čuva in ohranja pri življenju Turistično društvo Gora sv. Miklavž, ki je imelo letos na koledarju že dve prireditvi: **1. decembra Miklavžev tek** skupaj s ŠD Šmarno v Tuhinju in **Termami Snovik**, ki tradicionalno poteka od Snovika do Sv. Miklavža. Tek se udeleži 500 tekačev (število udeležencev je omejeno, zato se je treba čim prej prijaviti na prijavim.se), skupaj z organizatorji in navijači okoli 1000 ljudi. **Osmega decembra** je potekala maša in po njej **Miklavževanje**, obdaritev vseh otrok, ki pridejo. **Na silvestrovo** ob 20. uri **Zahvalna sveta maša**. Cerkev je vključena v romarske poti in je na primer del Jakobove poti, ki teče skozi Tuhinjsko dolino. Za ogled priporočamo predhodno najavo na 041 223 631. Več informacij in kontakti na FB strani: <https://www.facebook.com/tdgora>.

V prireditvenem šotoru in ob Termah Snovik bo na **štefanovo, 26. decembra**, odprtje **Razstave jaslic**. Spet se bodo predstavili rokodelci Turističnega društva Tuhinjska dolina z gostujočimi umetniki od blizu in daleč. Razstava jaslic je po vsem območju Term Snovik, včasih celo na samem bazenu (enkrat so bile celo plavajoče jasli). Glavna atrakcija je vsako leto tradicionalni mimohod svetih treh kraljev in **žive jaslice**. Teško bi ocenili, koliko ljudi pride na to prireditev, vendar je Snovik ta dan *poln*. Razstava je na ogled vse do **treh kraljev, 6. januarja 2025**.

Besedilo: Egist Zagoričnik, TD Tuhinjska dolina



Romarji se pogosto vračajo sem, da bi se povezali s tradicijo in našli notranji mir.

Duhovno srce Slovenije v Šmarju pri Jelšah

Šmarje pri Jelšah je skriti biser, ki ponuja obiskovalcem edinstveno priložnost za duhovno doživetje med zelenimi griči v osrčju Slovenije. Naša romarska triada – cerkev sv. Roka, Marijina cerkev na Sladki Gori ter cerkev sv. Ane in cerkev Matere Božje na Tinskem – ponuja nepozabno izkušnjo, ki združuje duhovnost, kulturo in naravno lepoto.

Cerkev sv. Roka s Kalvarijo

Pot do cerkve sv. Roka vodi po čudoviti Kalvariji, baročno zasnovani poti, ki obiskovalce popelje skozi križev pot do cerkve na vrhu. Ta edinstvena romarska pot je obdana z naravno lepoto in spokojnostjo, ki omogoča globoko premišljevanje in refleksijo. Med hojo lahko občudujete čudovite razglede, ki vas bodo navdihnili. Na vrhu Kalvarije vas pričakuje cerkev sv. Roka, priljubljeno romarsko središče, kjer se ob posebnih priložnostih zbere največ romarjev, zlasti v času Marijinega vnebovzetja in rokovega (15. in 16. avgust). Tukaj lahko poiščete tolažbo in upanje, se udeležite procesij ter doživite toplino skupnosti, ki se zbere okoli vere. Cerkev sv. Roka je eden izmed najpomembnejših baročnih spomenikov na Slovenskem. Prepričajte se sami!

Marijina cerkev na Sladki Gori

Marijina cerkev na Sladki Gori je pravi duhovni zaklad, znan po svojih čudežnih priprošnjah. Obiskovalci tukaj pogosto najdejo mir in povezanost s svetim. Cerkev, obdana s slikovito naravo, je idealna za sprehode in meditacijo, še posebno v času Marijinega vnebovzetja, ko se odvijajo posebne maše in dogodki, ki privabljajo vernike z vse Slovenije.

Cerkev sv. Ane in cerkev Matere Božje na Tinskem

Cerkev sv. Ane in cerkev Matere Božje na Tinskem sta še ena biserna destinacija naše triade. Njuna mirna atmosfera in čudovita

arhitektura ponujata prostor za kontemplacijo in duhovno obnovo. Romarji se pogosto vračajo sem, da bi se povezali s tradicijo in našli notranji mir.

Muzej baroka

Ob obisku cerkve sv. Roka s Kalvarijo ne smete zamuditi Muzeja baroka, ki leži ob vznožju Kalvarije. Ta muzej obiskovalcem ponuja vpogled v bogato kulturno in umetniško dediščino baroka v Sloveniji. Zbirka odkriva skrivnost skoraj 300-letnih originalnih polihromiranih (pobarvanih) lesenih kipov, ki so bili od sredine 18.



Tukaj lahko poiščete tolažbo in upanje, se udeležite procesij ter doživite toplino skupnosti, ki se zbere okoli vere.

do konca 20. stoletja del ene najbolj eminentnih srednjeevropskih kalvarijskih poti.

Avtorica razstave Meta Hočevar je postavitev zasnovala tako, da so posamezni kipi izvzeti iz konteksta v kapelah, da bi lahko obiskovalci lažje razumeli in dojeli njihovo umetniško razsežnost. Dejstvo, da lahko originalni leseni kip v muzeju obidejo, si ga ogledajo in doživijo z vseh zornih kotov, omogoča vpogled v kiparsko ustvarjanje v sredini 18. stoletja. Obisk muzeja je odlična priložnost za razumevanje, kako je baročna umetnost oblikovala versko izkušnjo ljudi ter dodatno obogatila duhovno potovanje.

Šmarje pri Jelšah ni le kraj romanja, temveč tudi idealna destinacija



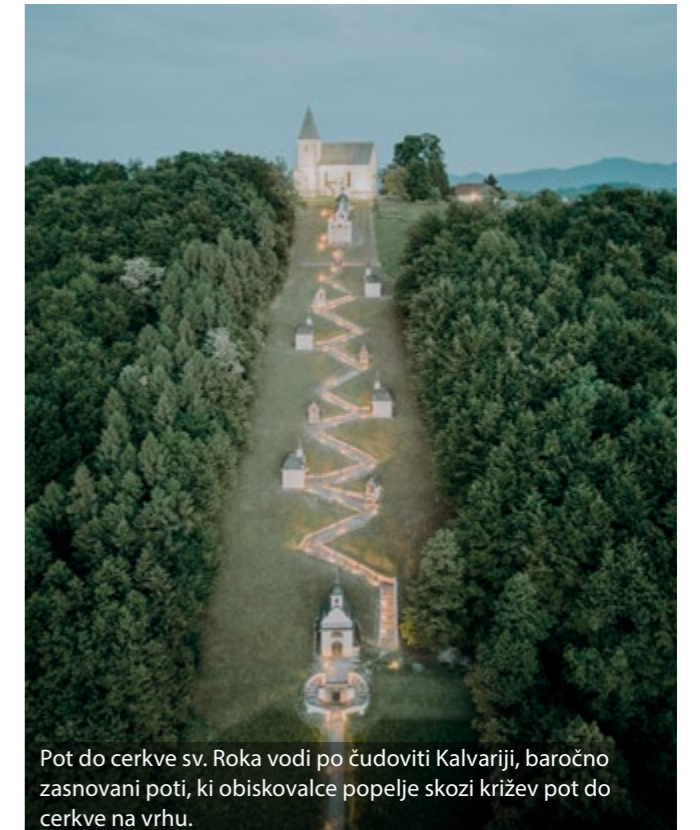
Muzej obiskovalcem ponuja vpogled v bogato kulturno in umetniško dediščino baroka v Sloveniji.

za vse, ki iščejo mir, duhovnost in povezavo z naravo. Občina ponuja široko izbiro turističnih storitev, aktivnosti, prijazne nastanitve in možnosti za raziskovanje čudovite pokrajine.

Vabimo vas, da se pridružite številnim romarjem, ki obiskujejo našo triado, in odkrijete bogato duhovno dediščino Šmarja pri Jelšah. Pridite in doživite to edinstveno duhovno oazo v Sloveniji, kjer vas

pričakujejo odprta vrata in srce, polno dobrodošlice. Obiščite nas in postanite del naše bogate romarske tradicije!

VSTOPNA TOČKA: TIC ŠMARJE PRI JELŠAH, Celjska cesta 6, 3240 Šmarje pri Jelšah, tic@smarje.si, 031 420 653



Pot do cerkve sv. Roka vodi po čudoviti Kalvariji, baročno zasnovani poti, ki obiskovalce popelje skozi križev pot do cerkve na vrhu.

Strokovna ekskurzija RTZ SAŠKA

V RTZ SAŠKA vsako leto organiziramo strokovno ekskurzijo za društva, članice TZS in RTZ SAŠKA. Organizator je vedno drugo društvo. S tem si ogledujemo znamenitosti in okušamo lokalno kulinariko naše širše regije.

Letos je to srečanje pripravilo TD Šmarje pri Jelšah v sodelovanju s Zavodom za turizem, šport in mladino. Zanimivo je bilo, da je bila vsa ponudba izključno lokalna. Za dobrodošlico so poskrbeli člani TD Šmarje pri Jelšah, degustacijo vina so nam v Šmarski kleti pripravili tamkajšnji vinarji. Direktor ZTKM nam je predstavil TIC in nas popeljal po Skazovi hiši. Ta je primer izredno lepe in dovršene trške arhitekture druge polovice 19. stoletja. Stara hiša, v kateri je že leta 1850 delovala prva pošta v kraju in od katere se je ohranila samo klet, je bila grajena v preprostem podeželskem slogu s konca 18. stoletja, nova pa je izražala odnos lastnika do oblikovanja in arhitekture tistega časa. V tej hiši je živel slovenski rodoljub, narodni buditelj in voditelj napredka v Šmarju pri Jelšah Franc Skaza, kateremu je posvečena tudi tamkajšnja stalna Skazova krajevna razstava.

Sledil je vodeni ogled muzeja baroka, nato smo se podali na pot po Šmarski kalvariji. Pred cerkvijo sv. Roka smo si žejo pogasili z domačim pivom pivovarne Lipnik. Mini pivovarna Lipnik je skupek naj sodobnejše tehnologije in starodavne recepture varjenja piva. Po okrepčilu smo imeli vodeni ogled cerkve sv. Roka.

Po končanih ogledih smo odšli v farovško klet, tam so nam gostinci gostilne Krpan postregli šmarsko kislo župo, značilno za te kraje.

Privoščili smo si tudi kozarec župnijskega vina. Osemdeset članov iz 18 društev je bilo ob koncu navdušenih nad organizacijo in lokalno ponudbo. Pa tudi izmenjava mnenj in izkušenj je bila dobrodošla. Prihodnje leto nas TD Dravograd vabi, da spoznamo njihove znamenitosti in kulinarčno ponudbo.

Besedilo in fotografija: Franc Špegel, RTZ SAŠKA





'dolenjske Brezje'

Zaplaz – romarsko središče, ki ga obkrožajo blagodejne stezice

Čatež, v srcu dolenjske pokrajine, severno od Trebnjega, gosti prireditev Razhodnja, na cilju pohoda od Litije do Čateža. Nad njim, na 544 metrov visokem hribu, stoji božjepotna cerkev Marije Pomočnice. Romarska cerkev je znana tudi kot 'dolenjske Brezje'. Leta 1800, ko je bila pozidana kapela Marije Pomagaj na Brezjah, so na Zaplazu zgradili prvo kapelo.

Po legendi naj bi pred stoletji pobožen domačin na zaraščnem zaplaškem hribu sekal in ob tem v grmovju našel Marijin kipec. Odnese ga je domov, a ga naslednji dan znova našel v grmovju. Ko ga je našel tretjič, je – prepričan, da gre za čudež – na Zaplazu napravil kapelico iz vejevja in vanjo postavil Marijin kip. Kmalu za tem je njegova bolna žena čudežno ozdravila. Vest o tem se je hitro razširila in na Zaplaz so začeli prihajati ljudje z vseh strani.

Ko so leta 1800 na Zaplazu sezidali prvo kapelico, je prišel ukaz svetnih oblasti, da jo morajo porušiti, a so se ljudje uprli in jo vselej obnovili. Po več poskusih župnika Matije Košaka je škof Alojzij Wolf le omogočil postaviti cerkvico na Zaplazu. Zdajšnja cerkev so posvetili 1917., nato so 1926. pozidali še zvonika. Cerkev, ki je med drugim zadnje počivališče mučenca Lojzeta Grozdeta, lahko sprejeme do 1.500 ljudi. Lep okras je glavni oltar (po načrtih Franca Avsca), Marijin kip so napravili v Grodnu na Tirolskem. Stari kip, povezan s čudežnim začetkom, je shranjen na stranskem oltarju. Čudovita so tudi barvna okna oziroma vitraži, delo slikarja duhovnika Staneta Kregarja.

Ob bogoslužjih – največje slovesnosti so ob praznovanju Marijinega vnebovzetja (14. in 15. 8.) – v cerkvi na Zaplazu občasno potekajo tudi glasbeni dogodki. Tradicionalni praznični koncert (v organizaciji KUD Popotovanje Frana Levstika Čatež) bodo v nedeljo, 22. decembra, ob 16. uri in 30 minut, soustvarili Mešani pevski zbor Kres, sopranistka Katja Konvalinka, organist Uroš Pele in pianistka Doris Umberger. Koncert je brezplačen, v okviru prazničnih dni na Čatežu.

Zaplaške stezice

Zaplaz je priljubljeno izhodišče za ljubitelje narave. Po osrčju tamkajšnjega gozda namreč vodijo Zaplaške stezice, s katerimi sta povezana tudi Fran Levstik in Simon Ašič. Gre za nezahtevno gozdno

učno pot, ki jo je ob ustreznih oblačilih in obutvi mogoče prehoditi vsak dan v letu. Vodi mimo številnih legend in zgodb, predvsem do raznovrstnih drevesnih in rastlinskih vrst, in ob tem ponuja sozvočje narave in duha. Osrednji in zaščitni znak Zaplaških stezic je 'božje drevce' ali navadna bodika, zimzelena zaplaška posebnost. Na voljo sta dve trasi – krajša je dolga približno kilometer, daljša pa tri kilometre. Zaradi dostopnosti lahko opravite povsem svojevrsten potep po Zaplaških stezicah. Ob poti se lahko seznanite z gozdnim bontonom, ki opozarja na pravi odnos do gozda in njegovih prebivalcev. Ob prebiranju modrih misli na poti med drugim izveste skrivnost večne mladosti.

Spoznate lahko raznovrstna drevesa in rastlinje, bivanjsko okolje mlake in gozdne jase; se povzpnete do Marijinega studenca z vodo, ki je po prepričanju domačinov čudodelna. Medtem vas lahko prestreže Hostn'ca Cupr'nca, prava poznavalka rastlin, legend in življenjskih modrosti, in vas mimo Grajske hoste usmeri do najvišjega vrha v občini Trebnje – to je Bajturn (609 metrov).

Ob iskanju škrata Čateža, ki se menda velikokrat skriva v votli bukvi, pot vodi tudi do Volčjih jam, kjer si lahko ogledate lovsko prežo, jasli in solnico. Na vas čakajo tudi izjemni razgledi, ki ob lepem vremenu sežejo do Gorjancev in Snežnika.

V Turističnem društvu Čatež v sodelovanju s prizadevnimi domačimi pripravljamo dodatna manjša presenečenja za obiskovalce Zaplaških stezic, s katerimi bomo poudarili skrb za naravo, notranji mir in soodgovornost za ohranjanje biotske raznovrstnosti na območju. O naši dejavnosti lahko najdete več na www.nacatez.si. Kadar koli v letu dobrodošli na Čatežu – kjer je gostoljubje doma!

Besedilo in fotografija: TD Čatež

Suša pri Zalem Logu – romarski kraj posebnih energij



cerkev Loretske Matere Božje

Med Železniki in pred vasjo Zali Log v Selški dolini leži kraj Suša, kjer na skalni pečini stoji Cerkev Loretske Matere Božje. Pobožno izročilo pravi, da je nastanek te cerkve povezan s čudežnim dogodkom. Tej cerkvi je papež Pij IX. podelil poseben privilegij: glavni oltar je lahko podeljeval odpustke za duše v vicah. V marcu leta 1880 pa je bila obdarovana še z večjim darom, saj je iz Rima prišlo potrjeno pismo, napisano v Lorettu v Italiji, da vsak veren kristjan, ki obišče cerkev v Suši, lahko prejme iste odpustke kot v slavnem svetišču v Lorettu. Od takrat naprej se je Suša pričela imenovati 'Kranjski Loretto'.



Tudi danes ljudje radi obišejo to sveto mesto, kjer vlada prav posebna energija.

Številni romarji in verniki so se obračali na Mater Božjo v Suši. Mnogi so bili uslišani. Tudi danes ljudje radi obišejo to sveto mesto, kjer vlada prav posebna energija. Še posebno močan občutek te energije naj bi zajel obiskovalce pod kupolo cerkve. To je čudovito mesto za sprostitve in nabiranje moči.

Malo niže pod cerkvijo stoji kapelica, izpod katere teče zdravilen studenec. Radiestezijska meritev, ki jo je opravil priznani radiestezi

g. Jože Munih, je pokazala, da je voda iz tega izvira energijsko zelo bogata. Močno pozitivno energijo vode in njeno kakovost so spoznali tudi ljudje, saj od vsepovsod množično prihajajo ponjo.

Do Suše pelje več poti. Najbolj znana je tematska pot v Sušo, ki vodi iz vasi Zali Log po lepo označeni gozdni poti do cerkve v Suši. Med potjo lahko uživamo v lepih razgledih in zanimivih informativnih točkah.

Suša je vključena tudi v Emino romarsko pot, ki poteka prek Koroške, Štajerske, Dolenjske in Gorenjske ter je povezana z istoimensko potjo v Avstriji.

Vabimo vas, da obiščete našo vas tudi v prazničnih decembrskih dneh in se sprehodite
PO JASLIČNI POTI skozi vas ter si ogledate **RAZSTAVO JASLIC**, ki bo na ogled
od 22. 12. 2024 do 6. 1. 2025,
27. 12. 2024, ob 18.30 bo KONCERT BOŽIČNIH PESMI V CERKVI NA ZALEM LOGU.

Besedilo in fotografije: Klavdija Škulj, TD Zali Log
Fotografije: TD Zali Log



Malo niže pod cerkvijo stoji kapelica, izpod katere teče zdravilen studenec.



Ker gre za veliko božjepotno cerkev, učinkuje njena zunanjsčina mogočno.

Romarska pot na Prihovo

Romarji in popotniki že stoletja radi romajo pod Marijin plašč na Prihovo. Že od daleč nas cerkev vabi k sebi, da nas vodi k molitvi ter nas prevzame s svojo lepoto in zgodovino.

Marijina cerkev na Prihovi je bila postavljena po čudežnem ali vsaj neobičajnem dogodku. Zgodba pripoveduje, da je okrog leta 1450 na tem griču za božič cvetela češnja. To naj bi okoliške prebivalce spodbudilo, da so naprej postavili kapelico Mariji Cvetlici v čast. Cerkev samo naj bi postavili okrog leta 1464 in ji leta 1562 so dogradili zvonik. Leta 1743 so ladjo podaljšali in postavili nov prezbitarij ter vanj postavili nov oltar, oltar iz leta 1650 pa so dogradili in ga prenesli v nov, povečan prezbitarij.

Ker gre za veliko božjepotno cerkev, učinkuje njena zunanjsčina mogočno, banjasto obokana notranjsčina pa bogato, kar še dopolnjujejo Fantonijeve poznazarenske freske iz leta 1886 in 1887 z upodobitvami Marijinih praznikov. Cerkev slovi po svojih oltarjih. Prvotni glavni oltar v slogu nemške renesanse, ki ga uvrščajo med najlepše t. i. zlate oltarje v Sloveniji, je bil zgrajen okoli leta 1660. Leta 1743 ga je povečal in mu dodal 10 baročnih kipov konjiški kipar in rezbar Franc Zamlík.

Na prav poseben način romarja v cerkvi pozdravi mogočni kip Marije zavetnice na osrednjem delu glavnega oltarja. Pod njenim razprostrtim plaščem so zbrani ljudje iz vseh stanov, kar prikazuje, kako smo tudi vsi mi, obiskovalci in romarji, dobrodošli in sprejeti pod njenim plaščem in je tukaj naš dom. Osrednjo kiparsko skupino Marije zavetnice s plaščem v postnem in velikonočnem času prekriva slika križanja.

Bogastvo lepote, ki jo razkrivata razkošna oprema cerkve in čudovit pogled na okoliške hribe, tudi danes vabi k sebi romarje, še posebno na največji Marijin praznik 15. avgusta, ko se pri Materi Božji na Prihovi zberejo ljudje od blizu in daleč.



Cerkev slovi po svojih oltarjih.

Še posebno veljavo je romarska pot k Mariji Vnebovzeti na Prihovi dobila leta 2010, ko je tedanji mariborski nadškof mons. dr. Franc Kramberger vodil somaševanje in slovesno razglasil odlok Apostolske penitenciarije v Rimu, da je župnijska in romarska cerkev Marijinega varstva na Prihovi pridružena baziliki Svete Marije Snežne v Rimu (it.: Basilica di Santa Maria Maggiore) z duhovno vezjo. Zaradi tega je mogoče na Prihovi na praznik Marijinega vnebovzvetja po nauku Cerkve prejeti popolni odpustek. Kot spomin in opomin na to duhovno vez je nad vhodnimi vrati napisna plošča.



Jaslice pod kozolcem TD Vitica, pri Gostilni Danica na Prelogah

Tudi bližnje turistično društvo Vitica sodeluje in sooblikuje tako praznike kot poti na Prihovo. Že hitro po nastanku je društvo oblikovalo in uredilo turistično učno pot, ki vodi s Prelog do Prihove in nas z obpottnimi znaki in tablami tako uvede v življenje velikega slovenskega skladatelja Maksa Pirnika kot tudi popelje v lepoto okoliških krajev. Še posebno velja omeniti Petrovo dolino, ki leži na poti s Prelog na Prihovi, v kateri so kipi in skulpture domačina in umetnika Petra Tonkoviča.

Turistično društvo že vrsto let organizira tudi pohod do polnočnice na Prihovi na predbožični večer 24. decembra. V božičnem času turistično društvo prav tako ob poti pripravi kar 5 jaslic, ki nas vsake na svoj način nagovorijo in vpeljejo v božično skrivnost.

Tako župnija in turistično društvo tudi danes vabita na romarsko pot k Mariji na Prihovo, kjer se popotnik ne naužije zgolj lepote okoliških krajev in cerkve, temveč lahko pričakuje vedno odprta vrata k Mariji in sprejetost med tukajšnjimi ljudmi.

Besedilo: Anita Ramot, TD Vitica
Fotografije: TD Vitica



Nekdaj so tej gori zaradi dveh božjepotnih cerkva rekli kar Sveti Kum.

Romarska pot na Sveti Kum

S katerekoli strani se napotite v Zasavje, vas v daljavi pozdravi Kum (1220 m) z značilno podobo hriba z dvema vrhoma. Na njegovi severni strani se iz globoke soteske Save pride po strminah na planotasti svet, ki je zaradi zanimivega reliefa zavarovan kot Krajinski park Kum. Odlikuje se z mogočnimi gozdovi, suhimi in polsuhimi travišči in bogatimi vodnimi izviri. Za ljudi iz Zasavja je to Zasavski, za Dolenjce Dolenjski Triglav. Planinski dom na Kumu stoji na južni strani, tik pod vrhom Kuma.

Od tod se vidi pol Slovenije: od Triglava, prek Snežnika do Gorjancev in na drugi strani od sotelskega hribovja, Pohorja, Savinjskih do Kamniških Alp. Na drugem vrhu je stala cerkvica sv. Jošta, ki se je leta 1961 umaknila RTV-oddajniku. Pod cerkvijo je bila na manjši ravnini romarska hiša, ki je 8. novembra 1948 pogorela. Ostali sta le kapela in pokrita prižnica.

Nekdaj so tej gori zaradi dveh božjepotnih cerkva rekli kar Sveti Kum. Kum s cerkvijo sv. Neže obiskujejo romarji vsako leto na kumsko nedeljo. To je prva nedelja po sv. Jerneju oziroma zadnja nedelja v avgustu. Dokumenti pričajo, da je bilo že davnega leta 1903 moč prenočiti v mežnariji na Kumu.

Tudi Valvasor je nekoč poročal na Kum: »V tistem času potuje tja več tisoč ljudi s Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Hrvaškega in drugih krajev. Mnogo župnij prihaja sem v procesiji s svojimi zastavami. Pri takem velikem shodu omenjenega dne, 29. avgusta 1688, sem bil prisoten tudi sam. Tedaj so cenili število prisotnih na petdeset tisoč romarjev. Štirideset tisoč jih je bilo pri spovedi in pri obhajilu in ta velika množica je povzročila, da so potočili tistega dne 140 veder vina.« Poročal je tudi o številnih čudežih in uslišanjih, ki so se zgodila na Kumu. Ena od zaobljubljenih procesij je bila iz Kostanjevice na Krki. O njej pravi kronist avgusta leta 1869 takole: »Zanimivo je bilo videti romarje iz Kostanjevice, kateri vsled stare navade vsako sedmo leto na hrib prihajajo in prinašajo darov za cerkev; med temi težko svečo, ktera tehta 14 liber.« To je bilo v zahvalo, ker so bili rešeni velikih poplav. Tudi danes vsako sedmo leto pridejo verniki iz Kostanjevice in prinesejo darove. Po maši pri kapeli sv. Jošta preoblečejo kip sv. Neže v nova oblačila in jo s procesijo vrnejo na tron v njeni cerkvi.

Zanimive so legende o Neži in Joštu. Prva pravi, da je bila Neža lepa deklica, ki je živela v Kostanjevici na Krki. Ker je tam vsako leto poplavljal, je začela moliti proti poplavam. Skrivnostni glas jo je ves čas vabil na Kum. Neža ga je poslušala in odšla na Kum. Pridružil se ji je pastir Jošt, ki je bežal pred Turki. Ob poti na Kum sta danes dve kapelici, ki opominjata na Nežo in Jošta, ki so ju neznani storilci usmrtili. Verniki se jima priporočajo za uresničeno in srečno ljubezen. Po drugi legendi sta na Kumu živela pastirica Neža in gospodar Jošt.

Neža je nekega dne pasla krave in eno izgubila. Našla jo je mrtvo, ker je padla v brezno blizu Borovaka. Neža je zajokala, te solze imenujejo solzice svete Neže, saj na tem mestu teče potoček.

V tretji legendi sta Neža in Jošt bila bogataša, ki sta iz Jutrovega potovala pod Kumom. Zajela ju je huda nevihta in sklenila sta se skriti v gozd. Tam so ju zajeli roparji. Čudežno sta jim pobegnili in se skrila v podzemni jami pod Malim Kumom. V zahvalo sta sezidala vsak svojo cerkev.



Poti na Kum je veliko.

Poti na Kum je veliko. iz Trbovelj prek Dobovca, po Čebulovi dolini, po Škratovi dolini, po poti iz Radeč, po Martinčičevi poti iz Podkuma, iz Zagorja in Zidanega Mosta. Obstaja tudi Nežina pot iz Sopot, prek Borovaka pri Podkumu in Malega Kuma do vrha Kuma. Gozdovi in travniki ponujajo zavetje nekaterim zaščitenim rastlinam in številnim živalskim vrstam. Poleg kranjske lilije, avriklja, dišečega volčina in bodike lahko tu najdemo še vrsto zdravilnih rastlin. Med njimi je tudi dišavnica kumina. Po nekaterih navedbah naj bi Kum dobil ime prav po njej.

Besedilo: Stanislava Radunovič, Regijska turistična zveza Kum
Fotografije: arhiv PD KUM Trbovlje



Od nekdanje romarske cerkve je za borno število okoliških prebivalcev že pred časom postala izrazito prevelika.

Vabljeni, da nas obiščete tam, kjer je tišina doma

Umeščena na slikoviti breg Kolpe, le lučaj od gradu Kostel, nad starodavno vasico pod seboj dominira župnijska cerkev Marijinega vnebovzeta pri Fari.

Od nekdanje romarske cerkve je za borno število okoliških prebivalcev že pred časom postala izrazito prevelika. Svojo velikost dolguje prav romarski tradiciji, saj so se k priprošnji Marije Vnebovzete pri Fari najraje zatekali romarji iz sosednjega Gorskega Kotarja in Reke na Hrvaškem.

Sedanja romarska cerkev iz 19. stoletja stoji na mestu svoje predhodnice, od katere se je ohranil le zvonik. V novoromanskem slogu jo je zgradil stavbenik Cividini iz sosednjega Broda.

Kostelska deca so tako lepa, ker ...

Kostelec, duhovnik in slavist Jože Gregorič je zapisal: »Kostelska deca so tako lepa, ker noseče matere gledajo prelepo Marijo Vnebovzeto pri Fari.« In res jo je Pavel Künl v oltarni sliki upodobil izredno lepo in čutečo. Levi stranski oltar je prav tako njegovo delo, posvečen je sv. Ani, desni pa sv. Martinu.

Povojnemu uničevanju sakralnih objektov na Kočevskem so se cerkve v Kostelu na srečo v dobri meri izognile. Je pa zato leta 1954 izginila v plamenih za Kostelce izjemno pomembna romarska cerkev Žalostne Matere Božje na Zdihovem. Nekaj opreme je domačinom le uspelo rešiti, tako je pri Fari zavetje našla tudi zdihovska Žalostna Mati Božja, ki je pred tem že bila umaknjena na Zdihovo iz kapele na Ravnah. Kip nesrečne begunke, trikrat prestreljen, sedaj pri Fari opominja na neke druge, izrazito težke čase.

Na desni zadnji strani cerkvene ladje je votlina lurske Matere Božje, postavljena po zaobljubi kostelskega župnika Josefa Gliebeja, ki si je pri lurski Materi Božji izprosil vid.

Pokrajina, ki počiva v božjem naročju

Največji kostelski praznik je veliki šmaren (15. avgust), ko se k Fari zgrnejo množice Kostelcev, izseljencev in romarjev z vse Slovenije in Hrvaške. Slovesni sveti maši sledita povorka v ljudskih oblačilih in sejem domače obrti.

Z edinstvenim kostelskim narečjem, ki premore celo obsežen narečni slovar, se obiskovalci lahko srečajo v Pastoralnem domu Jožeta Gregoriča in kostelskega narečja, umeščene tik ob župnišče pod cerkvijo. Tam se lahko pomerite v kvizu izvornih kostelskih narečnih besed in si prisluzite priročno darilce.

Idilčno lepa kostelska pokrajina nudi prenekatero možnosti za rekreacijo in preživljanje časa v naravi. Predvsem imajo Kostel radi pohodniki, ki se velikokrat po bogati gozdni pokrajini sprehodijo od cerkvice do cerkvice in občudujejo njihovo izvornost in preprostost, marsikatera od njih namreč datira še v 17. stoletje. TŠD Kostel in župnija Fara za zaključene skupine z veseljem pripravita romarski

Kostel, dom zelene spokojnosti in miru

pohod po kostelski sakralni dediščini, združen z ogledom gradu Kostel, piknikom na bregu Kolpe ali domačim kosilom na turistični kmetiji in **brezplačno degustacijo** kulinarčne poslastice – kostelskega želodca. Čas in zahtevnost hoje vedno prilagodimo vsaki skupini posebej.

Ravno na meji med občinama Kostel in Osilnica, visoko nad kanjonom Kolpe, na hribu, imenovanem Peščenec, stoji cerkev sv. Ane in Joahima. Osupljivi razgled je nagrada za pot po sicer kratki, a strmi in kamniti stezici, ki vodi do cerkvice. K sv. Ani radi poromajo tako naključni mimoidoči kot obiskovalci, ki si zaželi tišine, miru in odmaknjenosti.

V letu 2025 bo sv. Ana gostila kar dva romarska shoda. Prvega **25. junija 2025, ob 10. uri**, drugega pa **3. avgusta 2025, prav tako ob 10. uri**.

Prisrčno vabljeni v objem tišine in globokega miru Kostela. Pokrajine tako lepe, »kot da bi počivala v božjem naročju« (J. Gregorič).

Na voljo smo vam:
info@tsdkostel.si ali 040-516-660.

Besedilo: Letig Žagar Nataša, TŠD Kostel
Fotografije: TŠD Kostel



Idilčno lepa kostelska pokrajina nudi prenekatero možnosti za rekreacijo in preživljanje časa v naravi.



'štajerski Bled'

Odkrijte Sveto Trojico v Slovenskih goricah

Sredi Osrednjih Slovenskih goric, pokrajine mehkih gričev, poraslih z vinogradi, leži eden najlepših biserov romarskih cerkva na Slovenskem – Sv. Trojica, ki ji pravijo tudi 'štajerski Bled'. Asociacija na Bled verjetno izhaja od pogleda na belo morje megle, ki se posebno v jesenskih jutrih plazi po nižini nad Trojiškim jezerom, medtem ko je cerkev s svojimi tremi zvoniki že obsijana s soncem in se veličastno dviguje nad pokrajino.

O nastanku cerkve obstaja zanimiva legenda o treh lučkah

Na kraju, ki so mu nekoč rekli Porčki vrh (Purgstalberg), je leta 1631 stala lesena Kapela sv. Duha, ki so jo ljudje radi obiskovali. Zato so se krajani odločili za gradnjo cerkve, za prostor pa izbrali gmajno v grapi, kjer je danes Trojiško jezero. Potem so ponoči na vrhu hriba videvali nenavadna svetlobna znamenja – tri plamene, tri lučke in tudi tri zvezde. Razumeli so jih kot naročilo z nebes, naj na tem mestu sezidajo cerkev v čast Sv. Trojici. Tako so s škofovim dovoljenjem že leta 1640 postavili cerkev, od katere je danes ohranjen samo zvonik (ob glavnem oltarju).

Ker je k Sv. Trojici prihajalo vedno več romarjev, so skrb zanje in za cerkev prevzeli bosonogi avguštinci in leta 1692 zgradili samostan. Sredi 18. stoletja so prvotno cerkev, ki je postala premajhna, povsem prezidali. Dotedanja ladja je postala prezbiterij, ki so mu prizidali novo ladjo s stranskimi kapelami. V cerkev so postavili glavni oltar, šest stranskih oltarjev ter dva nova zvonika na pročelju. Ko je cesar Jožef II. Habsburški prepovedal božje poti, je bil avguštinski red razpuščen, vendar romanja k Sv. Trojici niso prenehala. Romarji so še naprej prihajali – peš, v procesijah, letno jih je bilo sto tisoč in več. Zato so leta 1854 Sv. Trojico prevzeli frančiškani, ki jo upravljajo še danes.

Ni naključje, da je ravno v tem kraju nastalo mogočno romarsko svetišče

Množično so romarji prihajali k Sv. Trojici zaradi čudežev, ki so se tu dogajali. Obstajajo zgodovinski viri in ustna izročila, da so mnogi, ki so se zatekli po pomoč v k Sv. Trojici, čudežno ozdraveli. O tem pričajo tudi številne votivne podobe na stenah samostanskega muzeja. Kot osrednja slovenjgoriška božja pot je Sv. Trojica zaslovela v času ponovnega razcveta katoliške vere v začetku 17. stoletja. Leta 1693 so avguštinci na severni strani ladje prizidali loretsko kapelo. Takratni papež Inocenc XII. je vernikom, ki so jo obiskali za praznik Marijinega rojstva, podelil privilegij popolnega odpustka, in število romarjev se je še povečalo.

Potrebe in navade romarjev so se sčasoma spremenile

Pater **Bernard Goličnik**, upokojeni župnik in upravitelj župnije Sv. Trojice, pove, da so se načini romanja, a tudi razlogi zanje, sčasoma

spreminjali. Romarji k Sv. Trojici še vedno prihajajo, predvsem ob verskih praznikih – na florjanovo, trojiško nedeljo, jesensko kvaternico ter na praznik porcijunkule 2. avgusta. Skozi Sv. Trojico potekata tudi dve mednarodni romarski poti, čezmejna kulturna pot sv. Martina Tourskega in Marijina romarska pot. Obstajajo pa tudi 'polverska' romanja, kot jih imenuje p. Bernard. Udeležence zanima kulturna dediščina ali prihajajo sem zaradi miru in lepote, ki ta kraj obkrožata. Nekateri verjamejo, da je hrib, na katerem je zgrajena cerkev, tako posvečen, da ima posebno energijo. Marsikdo se sprehodi okrog Trojiškega jezera po tematski poti s številnimi naravnimi energijskimi točkami. Božjepotništvo in novodobni romarski turizem imata za kraj tudi velik razvojni potencial.

Zakaj obiskati Sv. Trojico v Slovenskih goricah?

P. Bernard rad izpostavi nekaj presežkov, ki jih ne bomo našli nikjer drugje. Sv. Trojica je ena najiminennejših cerkva pri nas, ki so posvečene Sv. Trojici, in kot taka edina v Evropi, ki že od zunaj simbolizira božjo troedinost s tremi, 54 metrov visokimi baročnimi zvoniki. Med bogato baročno opremo v cerkvi dominira prezbiterij z glavnim oltarjem s sredine 18. stoletja, ki sodi med tri največje v slovenskih cerkvah. Pred dvajsetimi leti so na kor postavili nove orgle, ki so tretje po velikosti, izdelane v Sloveniji. Imajo kar 54 registrov, dva igralnika in pozitiv na korni ograji ter v prezbiteriju. Vgrajen imajo zvok klopotca, ki se oglasi pri Martinovi maši, tudi zvončke in slavčkovo petje. V loretski kapeli, ki je posnetek Marijine rojstne hiše, je kip loretske Črne Marije z božjim detetom. Posebnost cerkve je tudi kip hudiča v odmaknjeni niši pod korom.

V samostanu sta še bogata knjižnica in muzej, v samostanski kleti pa protokolarno-razstavišni center.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah je s svojo monumentalno arhitekturo, izjemno lego na vrhu hriba in bogato baročno notranjostjo nedvomno vredna ogleda, zato tudi danes, tako kot je v preteklosti, privablja vernike in druge obiskovalce od blizu in daleč. Cerkev je ves dan odprta, prav tako sta javnosti po predhodni prijavi dostopna muzejska zbirka in knjižnica.

Besedilo in fotografija: Nada Holc



Konec prejšnjega in v začetku tega stoletja je bila priljubljena izletnika točka, še posebno za izletnike iz avstrijskega Gradca.

Cerkev Svetega Pankracija

Cerkev Svetega Pankracija ima dokaj pestro zgodovino. Ustno izročilo pravi, da so kapelico Sv. Pankraciju na tem mestu postavili že kapucini. Cerkev je bila zgrajena že pred letom 1490, leta 1532 so jo Turki požgali. Prvotna cerkva bi v času jožefinskih reform skoraj povsem izginila, če se zanjo ne bi zavzeli Nemci. Pri Nemcih je sv. Pankracij čaščen predvsem zaradi dogodka 12. maja 896. Takrat je cesar Arnuf Koroški zavzel nesti Rim in to pripisal svoji priprošnji k sv. Pankraciju, ki ga je še posebno častil. Pankracij je tudi eden od ledenih svetnikov in priprošnjik za mlade rastline ter cvetje. Kmetje s sosednje avstrijske strani, predvsem pridelovalci grozdja in rdečega vina vrste šilher (Schilher), so se mu priporočali za lepo vreme, za dobro letino, zato je tudi zaščitnik tega vina. Pri sv. Pankraciju so bile v času od sv. Jurija (23. april) do sv. Mihaela (29. september) dvakrat tedensko vremenske maše. Maševal je kaplan z Remšnika. Za plačilo je dobival od Nemcev vinsko zbirko.

Leta 1866 je strela uničila del zvonika, velik del zidovja in orgle. Cerkev so najprej zasilno popravili z deskami, nato pa leta 1882 delno pozidali. Na god sv. Pankracija leta 1898 je tedanji župnik Jurij Žmavc položil in blagoslovil temeljni kamen za novo cerkev. Dogodka se je udeležilo približno tisoč ljudi obeh narodnosti. Nova cerkev je bila dokončana in blagoslovljena 6. septembra 1910 leta. Zemljišče za to povečano cerkev sta prispevala kmeta Korank in Bučnik.

Konec prejšnjega in v začetku tega stoletja je bila cerkev sv. Pankracija priljubljena izletnika točka, še posebno za izletnike iz avstrijskega Gradca. Iz tega obdobja je v župnišču na Remšniku ohranjena vpisna knjiga, v kateri je tudi nekaj skic tedanje cerkvice. Vpisna knjiga zajema obdobje med letoma 1891 do 1918. Po prvi svetovni vojni so opravili razmejitev in upoštevali katastrsko mejo med kmetoma Korankom na slovenski strani in Bučnikom na avstrijski strani. Tako je meja potekal kar skozi cerkev. Mejo so korigirali v času nove Jugoslavije, tako da je danes po posebnem meddržavnem dogovoru cerkev v celoti na slovenskem ozemlju. Zanimivost cerkve je prav zvonik, na katerem je od leta 1935 za potrebe turizma urejen razgledni stolp. V času gradnje so vse obiskovalce prosili, naj vsak, ki zmore, prinese kamen in s tem pomaga pri gradnji cerkve.

Po intervenciji avstrijskega ambasadorja v Beogradu je leta 1962 mariborski okraj dovolil, da se cerkev obnovi. Od leta 1962 do 1966 so se na obeh straneh meje zbirala sredstva za obnovo. Tako je 30. maja, na binkoštni ponedeljek, mariborski škof dr. Maksimiljan Držečnik v navzočnosti več tisoč ljudi z obeh strani meje cerkev blagoslovil in jo predal verskemu namenu.

Pri sv. Pankraciju so med letom tradicionalni verski shodi in maše, ki so praviloma dvojezične. Prva je v začetku maja pankraška nedelja, sledi maša na binkoštni ponedeljek, 17. julija je maša na godovni

dan sv. Aleša, v sredini avgusta je Marijina nedelja, zadnja v začetku septembra še lepa nedelja.

Z razglednega stolpa lahko občudujemo: na jugu, na slovenski strani najbolj izstopa z gozdovi poraščeno Pohorje, vidi se bližnji Remšnik, proti vzhodu je viden zaselek Brezni vrh, pogled gre naprej proti Kapli ter Duhu na Ostrem vrhu.

Na drugi strani v Avstriji je razgled popolnoma drugačen. Od vzhoda do severovzhoda se razprostira dolina reke Čakove. Na vzhodu so bolj oddaljene Lučane (Leutschach), bolj viden je Arvež (Arnfels). Na vzhodnem predelu pogleda zaključujejo panonski hribočki v daljnih prekmurskih in madžarskih ravninah.

Radelca, kjer leži cerkev sv. Pankracija, je pravo bogastvo doživetij, hkrati zaradi odmaknjenosti od urbanega območja tu najdemo pravo mero spokojnega miru, kamor se vsi radi zatekamo.

Besedilo: TD Radlje ob Dravi



Radelca, kjer leži cerkev sv. Pankracija, je pravo bogastvo doživetij.



Podobe svete družine med prazničnimi lučmi in barvami so vsako leto raznolike in izvirne.

Božični Vojnik povezuje in navdihuje

Letos jaslice z vseh celin

Božični Vojnik je desetletna praznična zgodba o povezanosti skupnosti in zaupanju v pristanost, domačnost in čarobnost največjega krščanskega praznika. Je zgodba, ki jo vsako leto pišejo ljudje, ki imajo srčno radi svoj kraj in si želijo, da bi imeli vsi, ki prihajajo po veselje v Božični Vojnik, možnost doživeti decembrske praznike na način, o kakršnem sanjajo otroci. Bogastvo Božičnega Vojnika je tudi povezovanje lokalnih društev in domačinov, ki postanejo gostitelji in snovalci vsebin. Na vsakega od njih smo neizmerno ponosni. Vabimo vas, da letos, ob 10. obletnici, to čudovito zgodbo, ki ustvarja čudeže in povezuje, doživite z nami.

Svetovna razstava jaslic kot obluba in blagoslov

Božični Vojnik šepetaje božično zgodbo ... Letos bo odprla vrata v soboto, 14. decembra 2024, in tradicionalno ga bomo začeli s pesmijo otrok in koncertom godbe na pihala iz Nove Cerkve. Okolica cerkve se decembra spremeni v deželo jaslic, ki še nikogar niso pustile ravnodušnega. Podobe svete družine med prazničnimi lučmi in barvami so vsako leto tako raznolike in izvirne, da ustavljajo korake. Sprehod po razstavi jaslic je kot neprecenljiva obluba, da bo vse dobro, da smo na varnem, da smo blagoslovljeni in ljubljeni. Ne glede na to, kolikokrat so se obiskovalci v zadnjih letih že sprehodili po čarobnih poteh med jaslicami, so vedno znova navdihnjeni in očarani.

Večina jaslic je na ogled na pravljicnih ulicah Božičnega Vojnika, del vsako leto tudi v Domu sv. Jerneja, v neposredni bližini cerkve. Na letošnji svetovni razstavi jaslic bo na ogled več kot 230 podob svete družine z vseh celin. To je nekaj izjemnega in edinstvenega. Kar tri dni zapored si bo mogoče ogledati tudi predstavo živih jaslic.

Naj otroci začutijo radost božiča

Največ štejejo iskrice v očeh najmlajših. Vedno znova naša srca v decembru napolni radost otrok v pričakovanju božičnih čudežev. V Božičnem Vojniku vsak od nas lahko začuti otroško radost. Ustvarjalci Božičnega Vojnika s ljubeznijo pripravljajo program za otroke, tudi v letošnjem Božičnem Vojniku bo zanje posebno lepo poskrbljeno, da bodo lahko začutili čarobnost praznikov. Pravljice v knjižnici, otroška predstava, jezdenje ponija in risanka v kulturnem domu, otroška polnočnica v cerkvi bodo prižgali iskro v otroških očeh, v žonglerski predstavi, božičnih melodijah in petju na ulicah Božičnega Vojnika pa bodo uživali tudi mamice, očetje, dedki in babice.

Glasba je melodija duše – obiščite koncerte Božičnega Vojnika

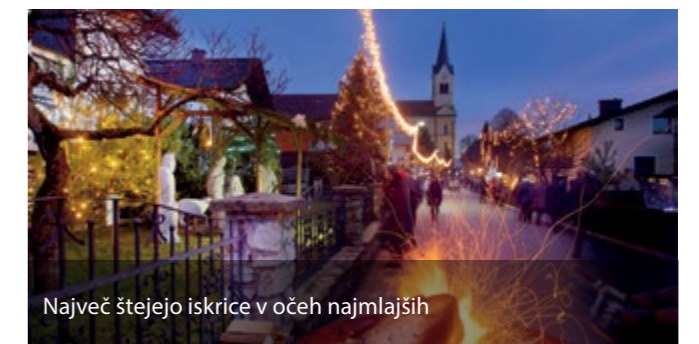
Glasba združuje in polni srca. Brez glasbe si tudi Božičnega Vojnika ni mogoče predstavljati. Vse dni, od 14. decembra do 6. januarja, bo v Božičnem Vojniku doma pesem. Odprtje dogodka bo glasbeno pospremila Godba na pihala Nova Cerkev s solistom Alexom Volaskom. Božično-novoletne pesmi bodo peli in igrali izjemni Prifarski muzikanti, na ulicah bo pel odličen oktet In spiritu, v Vojnik prvič prihajajo priljubljeni Kvatropirci, zveneče bodo orgle in citre, peli bodo otroci iz dveh vojniški zborov, mešani cerkveni pevski zbor in vojniški zbori s solisti, Vokalna skupina Kolorina, za pridih rock'n'rolla bo poskrbela skupina Excentral, zveneli bodo božični zvončki, veselje bo prinesel Harmonikarski orkester Stanka Mikole. Pripravljajo tudi veliki koncert Božičnega Vojnika in zaključni koncert Orkestra Slovenske vojske s solistko Veroniko Strnad.

Božični Vojnik je kraj, kjer se srečujejo prijatelji, si družine vzamejo čas zase, se prepustimo decembrskemu veselju in vsaj za kakšen večer pozabimo na vsakdanje skrbi. Morda na božičnih stojnicah najdete kaj čarobnega, morda prav pri v Božičnem Vojniku spečejo najboljše božične palačinke, povsem mogoče je, da tam božični čaj diši lepše kot drugod. Morda je v Božičnem Vojniku vse za kanček bolj čarobno. V Božičnem Vojniku smo lahko skupaj. Kadar smo skupaj, so srca najbolj polna.

Trud organizatorjev bo poplačan in njihova srca polna, ko boste iz Božičnega Vojnika odšli srečnejši in umirjeni, ko bodo vaši otroci začutili radost božiča in vas bo potihoma nagovorila sveta družina.

Dobrodošli v Božičnem Vojniku!

Besedilo in fotografiji: TD Vojnik



Največ štejejo iskrice v očeh najmlajših



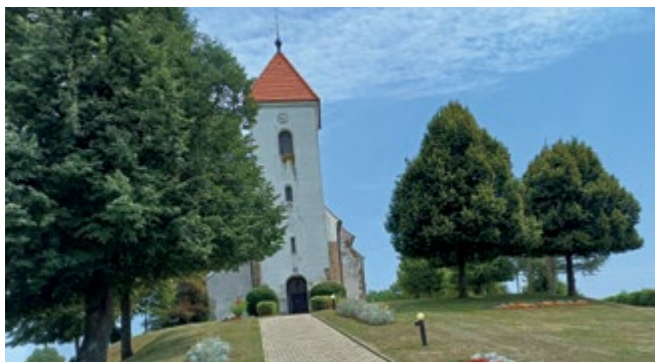
Evangeličanska kapela v Adrijancih

Občina Gornji Petrovci lepo skrbi za vse sakralne objekte

Občina Gornji Petrovci leži na versko mešanem območju. Ponaša se z lepo urejenimi sakralnimi objekti, ki jih je v občini kar nekaj. Vsi so bili obnovljeni s pomočjo občine, ki vse leto skrbi tudi za urejenost njihove okolice.

Cerkev Sv. Trojice

Najstarejša je župnijska cerkev Sv. Trojice na Nedelskem bregu (355m), od nekdanj znanem po vinogradništvu. Že od daleč se razkriva z močnim zahodnim zvonikom, v katerem sta dva zvona, kratko romansko ladjo iz druge polovice 14. stoletja in daljšim poznogotskim prezbiterijem iz 15. stoletja, ki ga odlikujejo imenitni kamnoseški detajli. Leta 1908 je cerkev dobila nov oltar, prižnico, hrastove klopi v prezbiteriju in barvna okna. V apsidnem oknu za oltarjem je upodobljena sv. Trojica, na južni strani v polovičnem oknu je sveti Jožef, v navadnem oknu nad južnimi vrati je ornamentika. Oltar, ki je izdelan v novogotskem slogu, ima precej ornamentike in dva reliefa: na desni strani Abraham daruje sina Izaka, na levi je Melkizedekova daritev. Tudi spovednica je iz te dobe.



Podružnična cerkev sv. Ane

Cerkev sv. Ane v Boreči je podružnica župnije Gornji Petrovci. Stoji na jasi, sredi borovih gozdov. V ljudski tradiciji velja za eno najstarejših cerkva na tem območju. Čeprav nekateri pisci postavljajo njen nastanek v 13. in celo 12. stoletje, je bila današnja stavba zgrajena v 16. stoletju, kar predvidevamo po vklesani letnici 1521 na ščitku nad glavnim portalom v zahodni fasadi. Cerkev je pozidana na tradicionalnem srednjeveškem talnem načrtu. Ladja je le malo daljša in širša od prezbiterija, ki je obdan s šestimi zunanji oporniki. Ohranilo se je tudi nekaj gotskih oken ter portal, ki s svojo dekoracijo

potrjuje, da gre za arhitekturo zrelega 16. stoletja. Zunanost je v glavnem ohranila svojo gotško podobo.

Kor je zidan, zvonik nad korom je lesen. Zvonik in streha sta pokrita s skodlami, do 17. stoletja je bila streha pokrita s slamo.

Leta 1911 je cerkev dobila nov oltar, prižnico in spovednico. Oltar je lesen, nad tabernakljem je v sredini kip sv. Ane s hčerko Marijo, na eni strani je kip sv. Alojzija, na drugi kip sv. Neže.



Kapela presvetega Srca Jezusovega in brezmadežnega Srca Marijinega

Kapela presvetega Srca Jezusovega in brezmadežnega Srca Marijinega v Martinju je bila zgrajena in blagoslovljena 1947 leta na mestu, kjer je prej stal lesen zvonik. Zidana je bila po načrtih ing. arh. Majde Nežimove, učenke slavnega arhitekta Jožeta Plečnika.

Dolga je 7,90 m, široka 4 m, visoka 3,35 m, s streho vred je višina 6,15 m. Stolp s križem vred je visok 13,80 m. V stolpu je zvon v čast sv. Antonu, težak 98 kg. Oltarne slike je narisal akademski slikar Lojze Perko, ličen oltar je delo mizarkega mojstra Alojza Sukiča, rojenega v Martinju.

Evangeličanska cerkev G. Petrovci

Evangeličanska cerkevna občina Gornji Petrovci je bila ustanovljena leta 1821, cerkev je bila zgrajena in blagoslovljena leta 1824. Leta



1832 so v Šopronu kupili prvi, 400 kg težki zvon, drugega leta 1840 v Gradcu. Sedanja podoba je velika enoladijska cerkev dobila v letih 1894/95, ko so jo razširili in v celoti prenovili v romanskem slogu. Velika enoladijska cerkev z galerijo, prezbiterijem in zahodnim zvonikom predstavlja klasičen evangeličanski tloris. Tedaj je bil tudi prizidan stolp oziroma zvonik in opremljena notranost cerkve. Notranost krasijo kapasti oboki, v klasicističnem oltarju je podoba Jezusa na Oljski gori.

Cerkev obdajajo visoki kostanji in lipe ter urejen park s klopami in sprehajalnimi potkami. V parku je tudi obnovljen leseni vodnjak, ki ne služi več svojemu namenu. Ob cerkvi je prenovljeno župnišče in večnamenska dvorana, v kateri opravljajo božjo službo predvsem v zimskem času. Značilnost cerkve je tudi, da v njej od leta 1984 službuje prva ženska duhovnica v Sloveniji ga. Jana Kerčmar, sicer po rodu Slovačinja iz Modre pri Bratislavi.



Evangeličanska cerkev Križevci

Evangeličanska cerkev stoji sredi vasi Križevci, v zavetju mogočnih kostanjev, od koder je čudovit razgled po goriških slemenih.

Zgrajena, posvečena in predana svojemu namenu je bila 30. oktobra 1785, ko je bila v njej opravljena prva božja služba. Je ena starejših evangeličanskih cerkva v Prekmurju.

Prvič je bila cerkev obnovljena leta 1885, ko je bila podaljšana za štiri metre. Ponaša se z visokimi in polkrožno zaključenimi okni, ki so obdana z maltastimi polji, podstrešni venec je profiliran, zvonik je obdan s čebulasto streho. Notranost ladje ima pet kapastih obočnih polj, nad oltarjem, ki je neobaroben, je napis *Trden grad je naš bog zmožni*, ki je tudi evangeličanska himna in podoba Martina Luthra, delo animatorja, ilustratorja, striparja in kiparja Mikija Mustra.

Binkoštna cerkev Ženavlje

V vasi Ženavlje leži Binkoštna cerkev. Binkoštno versko skupnost sta v Šulincih ustanovila zakonca Novak, ki sta se vrnila iz Amerike. Leta



1937 so se preselili v Ženavlje, kjer so se verniki zbirali po domovih. Spomladi tega 1948 so začeli gradnjo lastnega molitvenega doma, ki so ga decembra istega leta svečano odprli v bogoslužne namene. Pri tem je pomagal tudi učitelj Škerget, česar se verniki še vedno s hvaležnostjo spominjajo. Leta 1978 so kupili staro osnovno šolo, ki so jo člani domače cerkve s pomočjo vernikov iz drugih cerkva preuredili v večnamensko stavbo v verske namene. Dom je dobil ime Betel (hebrejska beseda, pomeni Hiša kruha) in je bil svečano odprt 5. in 6. julija 1980.



Še nekaj objektov in znamenj:

- evangel. kapela v Stanjevcih,
- evang. kapela v Adrijancih,
- leseni križi v Lucovi, Neradnovcih in Križevcih (na mestu, kjer je nekoč stala kapela Povišanja sv. Križa, podružnica G. Petrovcev),
- zvoniki in kamniti križi po vaseh.

Besedilo in fotografije: Občina Gornji Petrovci



Župan občine Gornji Petrovci Franc Šlihthuber pred enim od znamenj (drugi z leve)



Potepanje po haloški krajini

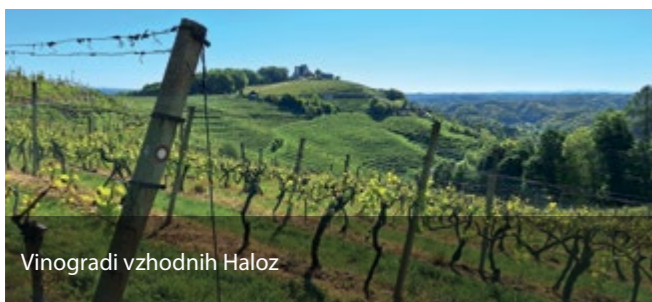
Na Haloški planinski poti tudi sakralni objekti

Odročno gričevje severovzhodne Slovenije predstavlja zanimivo okno v skrit podeželski svet. Nagubano področje privablja številne, ki iščejo oddih v naravi, kjer je človek v sožitju z naravo pustil poseben pečat.

Nekaj malega geografije

Haloze zaradi dokaj zgoščenih gričevnatih strmin onemogočajo dobro prometno prehodnost, v povezavi z obmejno lego in zahtevnejšimi možnostmi za preživetje pa predstavljajo območje, ki ga pesti odseljevanje prebivalcev.

Dolžina gričevja glede na zračno črto znaša 31 km, medtem ko je približna širina na zahodu 10 km in na vzhodu 6 km. Razpotegnjene so v smeri jugozahod-severovzhod, torej od Makol do Zavrča (vir: Vodnik – dnevnik HPP; Planinsko društvo Ptuj 2013).



Vinogradi vzhodnih Halož

Kljub temu je majhna deželna pokrajina poznana po kakovostnem vinu. Zaradi ugodnih vremenskih razmer, geografske širine in primerne prsti, nastale na kamninski podlagi iz laporja, uspeva vinska trta. Vinogradi pokrivajo predvsem vzhodni del gričevja, medtem ko je zahodni večinsko pokrit z gozdovi. Žal se tudi na vzhodnem delu obdelovalne površine zaraščajo in se posledično izgubljajo vinogradi, kar je prav tako posledica depopulacije.

Zgodovina planinske obhodbice

Haloško planinsko pot je jeseni leta 1983 ustvarilo (torej speljalo, markiralo in uredilo) Planinsko društvo Ptuj in z odprtjem hkrati počastilo 30. obletnico svojega obstoja. Njeno vzdrževanje je še sedaj poslanstvo društva in njenih članov, tako kot tudi članov

Planinskega društva Donačka gora Stoperce in Planinskega društva Majšperk (vir: Vodnik – dnevnik HPP; Planinsko društvo Ptuj 2013).



Vodnik – dnevnik po HPP z zakuliso

Haloška transversala poteka od gradu Borl, kjer je prva izmed 11 kontrolnih točk, do vrha Donačke gore in planinskega doma pod vrhom. Skupna dolžina znaša 70 km (po podatkih Planinske zveze Slovenije). Pot občasno seka in na določenih odsekih poteka vzporedno z drugimi zanimivimi potmi, kot so: Bračičeva planinska pot, Pot med Vinogradi, Stoperška planinska pot ter ne nazadnje Marijina romarska pot in Evropska pešpot E7.

Z vzhoda na zahod

Nekaj najzanimivejših atrakcij, krajev in odsekov poti bova predstavila, seveda pa je nemogoče omeniti vse zanimivosti in privlačnosti omenjene daljinske ture – za to je treba prehoditi pot in doživeti vse lepote hribovitih Halož.

GRAD BORL

Prva atrakcija in hkrati prva kontrolna točka na planinski poti je grad Borl – srednjeveški grad, ki stoji visoko nad sotočjem reke Drave in potoka Bela. Včasih je bil dom gospodov Ptujskih in drugih premožnih družin iz okolice, v 60 letih je bilo v njegovih prostorih priljubljeno letovišče z zunanji bazeni, nato je bil od leta 1980 dalje večinoma

zaprt. Pred štirimi leti so pričeli delno obnovo kompleksa, ki je prinesla tudi novo grajsko kavarno in prostore za koncerte, razstave in druge kulturne prireditve, a tudi vodene ogledne po grajskih prostorih.

OD ZRNA DO KRUHA ... IN DO KLOPOTCA

Pozneje naju je pot popeljala tudi skozi kraj Dravci, kjer je idilična Etnološka zbirka Dravci, ki jo pripravlja Društvo za ohranjanje dediščine Halož. Zbirka, naslovljena Od zrna do kruha, obsega zunanji in notranji del (midva sva si ogledala samo zunanjega) in obiskovalcem predstavlja orodje in naprave, ki so jih ljudje nekoč uporabljali pri setvi in žetvi pšenice ter pri predelavi žita v moko in kruh.

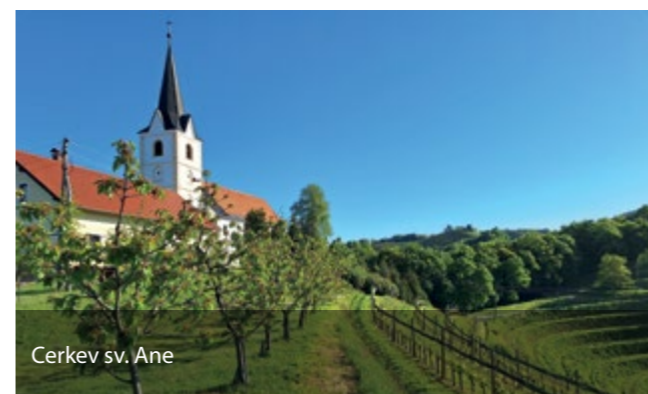


Etnološka zbirka Dravci (Od zrna do kruha)

V bližini je tudi naslednja atrakcija, ki jo je težje zgrešiti. To je eden večjih, če ne največji klopotec v Haložah. Vsakega obiskovalca ponosno opominja, da so okoliški kraji vinorodni, v njih dobro uspeva vinska trta in se prideluje kakovostno in vrhunsko vino z geografskim poreklom, vsi postopki pridelave pa so močno povezani s tradicijo. Kot zanimivost naj izpostavimo, da imajo klopotci v Haložah (pa tudi v hrvaškem Zagorju) 6 'per' oziroma vetrnic, na avstrijskem Štajerskem jih imajo 8, v Prlekiji in Slovenskih goricah 4.

SAKRALNA DEDIŠČINA HALOŽ

Že od začetka planinske poti sva hodila mimo številnih kapelic in cerkev. Od vseh je največji prostor v najinih spominih našla prav cerkev sv. Ane, do katere skozi gozd vodi strm križev pot, pred njo se odpre prelep razgled na terasaste vinograde in okoliške hribe ter Dravsko polje. Pri cerkvi je tudi potomka najstarejše trte z mariborskega Lenta, katere ambient vabi k počitku in popotniški malici.



Cerkev sv. Ane

Pod listi trte sva se okrepčala tudi na Janškem vrhu (461 m), kjer stoji cerkev sv. Janeza Krstnika, ena izmed kontrolnih točk Haloške planinske poti in tudi Marijine romarske poti.

Konec prvega dne hoje sva obeležila ob baročni cerkvi sv. Trojice na Gorci, od koder se nama je odprl čudovit razgled na Podlehnik in ribnik s posrečenim imenom 'Ribnik'. Ob ribniku je tudi gostišče s kontrolno točko planinske poti in kulinarično ponudbo, tam je mogoče tudi prespati (prirodno leži približno na polovici celotne poti).

KAJ SO JELOVICE?

Haloška prostrana pot se v svojem zahodnem delu vije nedaleč stran od najvišjega vrha Halož, imenovanega Jelovice, z višino 623 nad morjem. Vrh, ki ima enako ime kot bližnje naselje, sicer ni del omenjene planinske poti, se ga pa splača obiskati, saj je od poti



Primer urejene sakralne dediščine

oddaljen le par minut hoje (ob najinem obisku je bil zaraščen in brez možnosti daljnosežnega razgleda). Par minut stran je tudi cerkev sv. Bolfenka.

V CIRKULANAH JE KAJ ZA POČETI

Pot zavije tudi skozi središče Cirkulan, rojstnega kraja prof. dr. Vladimirja Bračiča, prvega rektorja Univerze v Mariboru. V njegovi rojstni hiši (domačini jo imenujejo Rajherjeva hiša), tik pod cerkvijo sv. Barbare, je danes poslovni center Halo s turistično-informacijskim centrom, destinacijsko turistično agencijo Halo in seveda profesorjevo spominsko sobo. V njej si je mogoče ogledati njegova dela, fotografije, osebne predmete in druge eksponate, ki so jih pridobili od njegove družine in različnih arhivov, poleg tega obiskovalce popeljejo po dediščini lokalne kulinarike in vinske tradicije.

Novejša atrakcija kraja je tudi Park etnografske dediščine, kjer si lahko



Kontrolna točka št. 3 v središču Cirkulan

ogledate značilne primerke kulturne krajine. Takšni primerki v parku so npr. Bložakova hiša – tradicionalna haloška hiša in drugi objekti z začetka 19. stoletja, ki pričajo o načinu življenja naših prednikov.

V središču Halož prav tako poteka tradicionalna tekaška prireditev Aninski tek za tiste, ki vas tudi srbijo podplati. Več o slikovitih tekih vzhodne Slovenije si lahko preberete v tem članku.

Osebni vtisi za konec

Čeprav 70 kilometrov ni majhna razdalja za spontan vikend izlet, je osebno zadovoljstvo ob vsaki osvojeni kontrolni točki in žigu v dnevniku poti nepopisno, še bolj je nagrajujoč razgled z zadnjega in hkrati najvišjega vrha po poti – Donačke gore, ki se ji ves čas počasi približujemo in jo mogočno opazujemo v daljavi.

Pri takšnih in podobnih poteh ne gre za hitenje in tekmovanje, tako vsaj midva gledava na to. Bistvo je spoznavanje in doživljanje krajine in ljudi, ki so jo skozi stoletja preoblikovali, izkoriščali in se naučili živeti v sožitju z njo.

Kar naju je po poti najbolj navdihovalo in osrečevalo, niso bili le čudoviti krajinski elementi, temveč prijazni pogledi, pozdravi in pogovori z domačini in nas splošno vsemi, ki so si v zadnjem času v Haložah ustvarili dom. Težje je vse zajeti v kratek članek in objektivni kamere, lahko le rečeva, da sva odšla zelo bogatejša, kot sva se tja podala.

Besedilo in fotografije: Tibor Nipič

KOLEDAR DOGODKOV

Ime dogodka	Datum	Kraj	Informacije
Prizig božičnega ognja	12.12.2024	Sodražica	Turistično društvo Sodražica
Božiček, kje si?	13.12.2024	Selnica ob Dravi	Rokodelsko, izobraževalno in turistično društvo Godi mi
Podelitev Zlate vrtnice in priznanj	13.12.2024	Trbovlje	Turistično društvo Trbovlje
Božično-novoletni koncert Vokalne skupine Zarja	13.12.2024	Puconci	Kulturno turistično društvo Moščanci
Praznični december - koncert Massayah	13.12.2024	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Praznični december - Večer penin	14.12.2024	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Nočni pohod pa Učni poti skrata Bisera	14.12.2024	Vinska Gora	Turistično društvo Vinska Gora
Božični Vojnik 2024	14.12.2024	Vojnik	Turistično društvo Vojnik
Božični koncert	18.12.2024	Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Delavnica predenja lanu	19.12.2024	Destrnik	Turistično društvo Destrnik
Zimska pravljica	20.12.2024	Dravograd	Turistično društvo Dravograd
Praznični december - Koncert Maja Keuc	20.12.2024	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Božičkovanje v Pekrah	21.12.2024	Pekre	Turistično kulturno društvo Pekre
Tradicionalno prednovoletno srečanje	22.12.2024	Žužemberk	Turistično društvo Suha Krajina
Razstava jaslic v skritih kottičkih Gradeža	22.12.2024 - 5.01.2025	Gradež/Turjak	Društvo za ohranjanje dediščine
Predstava Božična noč pri Ivanovem izviru	24.12.2024 in 4.01.2025	Razkrižje	Turistično narodopisno društvo Razkrižje
Ogled živih jaslic v Vinski Gori	24.12.2024	Vinska Gora	Turistično društvo Vinska Gora
Božični pohod na Grmado	25.12.2024	Vrh pri Poljanah	Turistično društvo grmada
Razstava jaslic	26.12.2024	Snovik/Laze v Tuhinju	Turistično društvo Tuhinjska dolina
Blagoslov konj	26.12.2024	Velenje	Turistično društvo Šentilj pri Velenju
Štefanovo 2024 - proslava ob Dnevu samostojnosti in enotnosti	26.12.2024	Harije	Kulturno etnološko turistično športno društvo A. Mihečič Harije
Pravljčni pohod z lanternami v Star maln	27.12.2024	Vrhnik	Turistično društvo Blagajana
Ko odbije poldan - silvestrovanje v Sodražici	31.12.2024	Sodražica	Turistično društvo Sodražica
3. Pozdrav odprti meji na mostu Sodevci-Blaževci	1.01.2025	Sodevci/Stari trg ob Kolpi	Turistično društvo Poljanska dolina ob Kolpi
Novoletni skok v Kolpo	1.01.2025	Srednji Radenci/Stari trg ob Kolpi	Turistično društvo Poljanska dolina ob Kolpi
19. Koline	25.01.2025	Cven/Ljutomer	Turistično društvo Cven
29. pohod S cvičkom med vinogradi	25.01.2025	Otočec	Turistično društvo Otočec
Turni smuk in pohod Galetovec	2.02.2025	Bohinjska Bela	Turistično društvo Bohinjska Bela
Bohinjski zimski žur	7.02.2025	Bohinj	Turistično društvo Bohinj
19. Popekaje	8.02.2025	Cven/Ljutomer	Turistično društvo Cven
Kulturni praznik v Koči Star maln	8.02.2025	Vrhnik	Turistično društvo Blagajana
Prešernovanje	8.02.2025	Žužemberk	Turistično društvo Suha Krajina

Več o prireditvah na www.turisticna-zveza.si

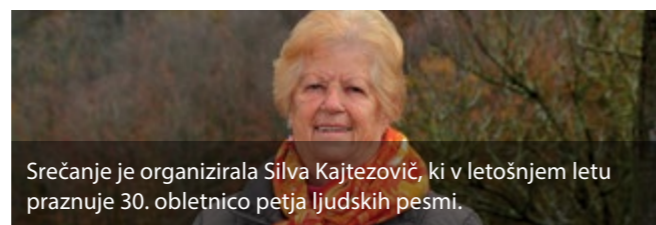
25. let tradicionalnega srečanja ljudskih pevcev in godcev

Slovenec je s pesmijo pozdravljal, pesem je dajala takt njegovemu delu, s pesmijo je zasnil deklet, v pesem je zapisal dogodke svoje preteklosti, vesele in žalostne strani svojega življenja in zgodovine. Še pred desetletjem je bilo ljudsko petje mogoče slišati v vsaki vasi, zdaj ni več tako, zato smo hvaležni vsem skupinam, ki ohranjajo bogato kulturno dediščino.

Srečanje je organizirala Silva Kajtezovič, ki v letošnjem letu praznuje 30. obletnico petja ljudskih pesmi. Pela je v cerkvenih in drugih zborih in bila mentorica sedmim pevskim skupinam. Peti je začela že v otroštvu, skupaj z očetom in sestro, nadaljevala je v osnovni šoli, na gimnaziji, med poklicnim izobraževanjem in pozneje, ko se je zaposlila. Po upokojitvi, ko je imela več časa, je petju posvetila ves prosti čas. Je prejemnica mnogih priznanj, značk in zahval, med

drugim priznanja Sveta OI JSKD Ptuj, plakete ZKD Ptuj in Gallusove častne značke.

Besedilo: Zdenka Golub
Fotografija: Sandi Šprah



Srečanje je organizirala Silva Kajtezovič, ki v letošnjem letu praznuje 30. obletnico petja ljudskih pesmi.



Predsednica RS Nataša Pirc Musar je v Laškem dobrodošlico izrekel predsednik TZS Dominik S. Černjak

Gostoljubno na Dnevih slovenskega turizma 2024



Turistična zveza Slovenije je na Dnevih slovenskega turizma v Laškem razglasila zmagovalce natečaja Moja dežela – znak gostoljubnosti 2024, nagradila je mlade upe turizma in podelila priznanja najzaslužnejšim turističnim prostovoljcem. Častna pokroviteljica dogodka je bila predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar.

Turistična zveza Slovenije, ki bo prihodnje leto praznovala 120 let delovanja, je na slavnostni prireditvi premierno podelila priznanja mladim upom turizma. Prejele so jih najboljše ekipe in posamezniki iz mladinskih projektov TZS.

»Na tem mestu se zahvaljujem Turistični zvezi Slovenije, ki se zaveda pomena vključenosti mladih v turizem in s številnimi odličnimi pobudami in projekti gradi zdravo osnovo za prihodnje akterje slovenskega turizma,« je poudarila predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar. Turistični zvezi Slovenije se je zahvalila za povabilo na prireditev, »eno najpomembnejših srečanj slovenskega turizma, turističnih društev, številnih prostovoljcev v turizmu in lokalnih skupnosti. Vi ste ključni za uspešno sliko slovenskega turizma – in kot kažejo statistike, svoje delo opravljate več kot odlično,« je poudarila.

Turistična zveza Slovenije je nadgradila tradicionalni natečaj Moja dežela – lepa in gostoljubna. Vseslovenski izbor se po novem imenuje Moja dežela – znak gostoljubnosti, s katerim smo se vrnili k koreninam slovenskega turizma.

»V preteklih letih smo na srečo ugotovili, da so slovenski kraji vsi po vrsti urejeni, zato smo se letos še bolj osredotočili na turistično ponudbo in gostoljubnost. V Sloveniji izstopamo po dveh zelo pomembnih vrednotah: 5* naravi in 5* ljudeh. Pri petzvezdčni naravi stremimo k temu, da bi iz trajnostne in zelene destinacije postali zdravilna destinacija, pri petzvezdčnih ljudeh smo iskali pristno slovensko gostoljubnost. Naša glavna ugotovitev je, da je slovenska gostoljubnost pestra, tako kot je pestra naša dežela z vso kulturo in raznolikostjo,« je prenovljeni izbor pospremil Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije.



TZS je podelila kar 52 priznanj najzaslužnejšim turističnim prostovoljkam in prostovoljcem.



Vsi nagrajenci izbora Moja dežela – znak gostoljubnosti 2024 z gostiteljem, predsednikom TZS Dominikom S. Černjakom in častno pokroviteljico predsednico RS Natašo Pirc Musar.

Na Dnevih slovenskega turizma je Turistična zveza Slovenije gostila tudi srečanje slovenskih turističnih društev in zvez in podelila kar 52 priznanj najzaslužnejšim turističnim prostovoljkam in prostovoljcem. Prostovoljna turistična društva so unikum slovenskega turizma in kot taka velika vrednota. V lokalnih skupnostih, v katerih delujejo turistični prostovoljci, praviloma nimajo odklonilnega odnosa do turizma.

Besedilo: P. F.



Poleg priznanj je predsednik TZS Dominik S. Černjak mladim upom turizma podelil še lectovo srce kot pristen simbol slovenske gostoljubnosti.

Priznanje in lectovo srce za mlade upe turizma



Na letošnji osrednji prireditvi Turistične zveze Slovenije na Dnevih slovenskega turizma v Laškem smo premierno podelili tudi priznanja 'mladi upi turizma', s čimer smo želeli pozornost preusmeriti na programe za mlade, s katerimi promoviramo poklice v turizmu in gostinstvu. Poleg priznaj so prejeli še lectovo srce kot pristen simbol slovenske gostoljubnosti.

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA: OŠ Vencija Perka



VEČ ZNANJA ZA VEČ TURIZMA: Šolski center Velenje



ZLATA KUHALNICA: OŠ Bistrica ob Sotli



MLADI TURISTIČNI VODNIK: Dora Egghar in Gorazd Kranjčec



Besedilo: P. F.

Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Posebna čast je prejeti priznanje iz rok predsednice

Ta dosežek ni le priznanje učenkam, ampak tudi nagrada za šolo, ki učence ves čas podpira pri sodelovanju na takšnih tekmovanjih. Spodbujanje mladih k razvoju različnih talentov, raziskovanju kulinarike in poglobljenemu razumevanju slovenske kulturne dediščine je pomemben del naše šolske vizije.

Za mlade tekmovalke je ta dosežek potrditev, da so na pravi poti, hkrati pa izjemna motivacija za nadaljnje raziskovanje kulinarike, izpopolnjevanje kuharskih veščin in poglobitev razumevanja kulinarčne dediščine Slovenije. Takšen dogodek jih spodbuja k razmišljanju o pomenu gastronomije v povezavi s trajnostnim razvojem in turizmom.

Priznanje iz rok tako pomembne osebe, kot je predsednica države, je bilo za učence tudi navdihujoče, saj so se počutile del nečesa večjega – del promocije slovenske kulturne in kulinarčne dediščine. Hvaležni smo za to priložnost in podporo, ki jo takšne prireditve namenjajo mladim talentom.

Ponosni smo, da lahko šola s svojo podporo omogoča učencem takšne priložnosti, in hvaležni za dogodke, ki mladim talentom dajejo priložnost za uspeh.

Besedilo: Tjaša Lončar, mentorica na OŠ Bistrica ob Sotli



Priznanje je prejela iz rok predsednika Turistične zveze Slovenije Dominika S. Černjaka.

Marija Brložnik, prejemnica priznanja za izjemen prispevek pri razvoju turistične društvene organizacije

Ko združiš modrost in mladostno energijo, dobiš zmagovalno kombinacijo

Mladost, energija in strast so tri besede, ki so mi padle v uho, ko je Marija Brložnik – članica upravnega odbora Turistične zveze Slovenije, sekretarka Regijske turistične zveze SAŠKA in predsednica Turistične zveze Velenje – na odru v Laškem prejela priznanje. Podeljevalci so prebirali razloge, da so jo postavili v ospredje.

Čeprav je turističnemu prostovoljstvu predana že več kot desetletje, ostaja eden mlajših obrazov tega, bistvo česar je po njenem, da skupnosti povrneš, kar ti je dobrega dala. »Prostovoljno lahko delaš samo to, kar te resnično navdušuje, kar delaš za svojo dušo. Ko napolniš sebe, lahko šele vračaš skupnosti, kraju,« pripoveduje v narečju, po katerem ne moreš zgrešiti, da prihaja iz Šaleške doline, ki nosi prav ime njenega rojstnega kraja Šaleka.

»Sem rojena Šalečanka. Že od rojstva živim pod Šaleškim gradom in vsakodnevno grem mimo. Prav Šaleški grad je bil eden izmed glavnih razlogov, da sem se vključila v lokalno turistično društvo. Moja ambicija je bila, da naredimo nekaj iz njegovih razvalin. S takim veseljem ga gledam. Velenjčani pravijo, da ko vidijo Velenjski grad, se počutijo doma. Zame je enako, ko vidim Šaleški grad. Ko se pripeljem pod njegovo vznožje, si rečem: 'Zdaj sem pa res doma!«

Poudarja, da je imela srečo, da je na svoji poti turističnega prostovoljstva naletela na dva zares dobra mentorja, nekdanjo vodjo TIC-a Urško Gaberšek in nekdanjega predsednika Turistične zveze Velenje Franca Špegla. »Bila sta moj vir navdiha, modrosti, znanja. Zelo dobro sta me znala usmerjati, še danes se učim od njiju. Temu sem dodala svoj bolj mladostni pogled in skupaj smo uspeli ustvariti čudovite stvari. Ko združiš modrost in mladostno energijo, dobiš zmagovalno kombinacijo,« poudarja sogovornica.

Zdaj je tudi sama mentorica mladim v komisijah projektov, kot so Turizmu pomaga lastna glava, Več znanja za več turizma in Mladi turistični vodnik Slovenije. Delo z mladimi jo navdušuje, saj so vir nalezljive energije in idej. »Vseh projektov in prireditev se lotijo z drugačnim pogledom, bolj neomejenim, optimističnim, kar je očitno nalezljivo in obojestransko. »Največje zadovoljstvo mi prinaša izvajanje turističnega krožka na osnovni šoli. Ko delaš z mladimi, do

tebe pridejo starši in ti rečejo: 'Vi ste pa tista oseba, zaradi katere se je moj otrok odločil, da poklicno pot nadaljuje v turizmu.' Kar se tiče nacionalnih projektov, mi je pa zagotovo najbolj pri srcu Mladi turistični vodnik Slovenije, pri katerem vidiš iznajdljivost mladih,« izpostavlja najljubše projekte.

Izjemno je zadovoljna, da je Turistična zveza Slovenije naredila pomemben korak pri promociji mladih. Na letošnjih Dnevih slovenskega turizma smo premierno podelili priznanja mladi upi turizma. »To je priložnost, ko se lahko mladi pokažejo tudi širši javnosti. Da je to vključeno v kontekst Dnevo slovenskega turizma, se mi zdi nekaj neprecenljivega. Tudi po odzivih mladih je mogoče začutiti, da jim to zelo veliko pomeni,« poudarja Marija.

Delo Turistične zveze Slovenije se ji zdi nepogrešljivo zlasti zaradi mladinskih projektov. Kar se tiče turistične društvene dejavnosti, se ji zdi, da smo se znašli na razpotju. »Društva se bodo morala na novo pozicionirati. TZS je naredila velik korak naprej s prihajajočo študijo ekonomske in družbene učinkovitosti turističnih društev. Na novo se bomo morali vprašati, kaj je naš smisel. Pomembno bo ohranjanje dediščine, naj gre za kulturno ali naravno. To je osnova turističnih društev,« izpostavlja ohranjanje snovne in nesnovne kulturne dediščine, ki je poleg dela z mladimi njeno najljubše področje.

Zaključuje, da smo še vedno premalo seznanjeni s tem, da je turizem sestavljen iz treh stebrov: eden je javni, kot so TIC-i, zavodi, STO, drugi je zasebni sektor, tretjega predstavljajo turistični društva. »Javni sektor ne bo imel česa prodajati, če ne bo društvene dejavnosti. Kam bomo šli na pustovanje? Kje si bomo ogledali ljudske običaje in navade, kar je edino pravo avtentično doživetje?!«

Besedilo: Polona Frelih



Franc Kukovec že 22 let deluje kot prostovoljni predsednik turističnega društva Polenšak.

Prejemnik plakete Državnega sveta Republike Slovenije najzaslužnejšim društvenim delavcem – prostovoljcem

Praznik žetve za zaslužnega prostovoljca

Franc Kukovec že 22 let deluje kot prostovoljni predsednik turističnega društva Polenšak, v katerem si neumorno prizadeva za ohranjanje lokalne kulturne dediščine in spodbujanje turistične dejavnosti v kraju. Pod njegovim vodstvom, ki temelji na predanosti in zanosu, je društvo doseglo pomembne dosežke in postalo eno izmed najaktivnejših turističnih društev v regiji.

Društvo, ustanovljeno leta 1963, danes šteje skoraj 300 članov in vključuje številne sekcije, kot so pevška skupina, predice, Rimljani, klekljarice in koranti. Predsednik s svojo vizijo in organizacijskimi sposobnostmi vodi prizadevanja društva za ohranjanje tradicionalnih običajev ter kulturne dediščine, vključno s prikazovanjem kmečkih opravil na star način, kot je žetev žita, ter ohranjanjem domačih obrti. »Ta nagrada mi je velika spodbuda za nadaljnje delo. Še bolj se bom trudil na področju kulture in turizma v domačem okolju, tudi širše. Zelo sem hvaležen Turistični zvezi Slovenije, ki me je predlagala, in državnemu svetu, ki mi je to podelil,« je nagrado pospremil Kukovec. Dodal je, da imajo v turističnem društvu Polenšak izjemno veliko dogodkov in sekcij. »Najbolj se pripravljamo na našo osrednjo prireditve, ki jo imamo vsako leto, to je praznik žetve z razstavo kruha in pogač, ki bo naslednje leto. Lepo vabljeni vsi,« nas je povabil v Polenšak.

Pod vodstvom Franca Kukovca se je društvo izjemno razvilo; še posebno pomemben je bil projekt dograditve turističnega doma med letoma 2011 in 2012, ko so zgradili novo dvorano, kuhinjo, prostor za peko gibanic in eko muzej, ki je zdaj pomembna turistična atrakcija z bogato zbirko starih kmečkih orodij in pohištva. Vsako leto društvo pod njegovim vodstvom organizira številne prireditve, med katerimi izstopa osrednji dogodek 'Praznik žetve z razstavo kruha in pogač'. Na tej tradicionalni prireditvi prikazujejo stara kmečka opravila, kot so žetev s srpi, mlatev in spravilo žita. Prireditve privabi številne obiskovalce, tudi zaradi znamenitih domačih gibanic, ki jih spečejo v društvu in katerih vsako leto pripravijo približno 1.000 kosov. Poleg organizacije prireditev predsednik spodbuja tudi aktivnosti, usmerjene v skrb za okolje, kot so čistilne akcije, ter

ohranjanje tradicionalnih znanj, kot je košnja trave na star način. S svojo zagnanostjo in neprecenljivim prostovoljskim delom je ključno pripomogel k povezovanju lokalne skupnosti in ohranjanju slovenskega podeželskega življenja.

»Mednarodni dan prostovoljstva je priložnost, da priznamo in praznujemo prizadevanja prostovoljcev po vsem svetu in njihovo, torej vašo vlogo pri ustvarjanju bolj povezane, enakopravne in trajnostne skupnosti. Skupnost je kot tkanina, ki je sestavljena iz številnih niti različnih barv in tekstur in debelin. Vse niti skupaj tvorijo nekaj lepega in funkcionalnega,« se je Janez Lotrič, predsednik Državnega sveta RS na osrednji prireditvi ob Dnevu prostovoljcev poklonil vsem tistim, ki prosti čas namenjajo izboljšanju skupnosti.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: TZS



Nagrajenec v družbi predsednika TZS Dominika S. Černjaka, glavne sekretarke TZS Karmen G. Burger in podpredsednika TZS Petra Misje.



Prejemniki zlate, srebrne in bronaste kahalnice.

15. Zlata kahalnica

Knapovska jed v sodobni preobleki



V letu 2024 se je 71. Gostinsko-turistični zbor Slovenije odvijal v hotelu Thermana Laško. V okviru prireditve je bilo 18. novembra 15. državno tekmovanje osnovnošolcev za zlato kahalnico. Sodelovalo je devet ekip učencev od 6. do 9. razreda osnovnih šol. Poudarek je bil na jedeh iz lokalnega okolja, tekmovalci so pripravljali funšterc, piščančjo obaro z žitnim vložkom ter kavni napitek na osnovi kavnih nadomestkov.

Učenci so bili za pripravo tekmovalnih jedi zelo motivirani, z veliko podporo mentorjev. V jesenskem jutru se je s prihodom učencev v tekmovalni šotor začel ustvarjalni vrvež, ki se je v nadaljevanju spremenil v usklajeno pripravo delovnih mest tekmovalnih ekip. Učenci so bili kljub zgodnji uri zelo dobro pripravljani in komaj dočakali znak za začetek tekmovanja. V prvi fazi so rezali gomoljno zelenjavo in piščančje meso, pripravljali maso za funšterc in kuhali kavni napitek. Jedi so pripravljali samostojno in suvereno, tako uspeh ni izostal. Pri kuhi obare se je poznala izkušnja iz domače kuhinje, ki je odločilno pripomogla h kakovosti in okusu. Funšterc je tradicionalna rudarska jed iz Zasavja, ki je pod rokami mladih kuharskih mojstrov zaživela v sodobni različici. Pokazali so veliko mero ustvarjalnosti, kar je bilo vidno pri postavitvi krožnika, nadevu ali namazu ter uporabi različnih sestavin kot osnove za namaz ali omako. Tekmovalci so izvirno pokazali, kako se lahko pravo kavno zamenja s kavnim nadomestkom. Navdušili so predvsem z zanimivimi dekoracijami. Pri ocenjevanju jedi je bila ekipa sodnikov, kulinarčnih strokovnjakov, članov Društva kuharjev in slaščičarjev Slovenije, osredotočena na osebno urejenost tekmovalcev, pripravo tekmovalnega mesta, sestavo recepta, pripravljalni čas, mehansko in toplotno obdelavo živil ter najbolj pomembno – na videz in okus jedi ter kreativnost krožnika. Najboljše ekipe:

- Zlato kahalnico je prejela Osnovna šola Bistrica ob Sotli, ki je pripravila odličan funšterc in obaro ter kavni napitek z izvirno dekoracijo.
- Osnovna šola Ilirska Bistrica, ki je navdušila z zelookusno obaro, je osvojila srebrno kahalnico.
- Bronasto kahalnico je prejela Osnovna šola Koper, ki je funšterc zelo domiselno postregla s kremo iz sončničnih semen.

Delo ocenjevalne komisije je bilo zelo zahtevno, saj so bile ekipe dobro pripravljene in so odlično vihtele kahalnice, tako je bilo njihovo

delo zelo prijetno opazovati. Pripravile so odlične jedi, odločale so male podrobnosti. Velika zahvala gre mentorjem, ki so učence na tekmovanje zelo dobro pripravili.

Vsem tekmovalcem in mentorjem na tekmovanju za zlato kahalnico iskreno čestitamo in jim želimo nadaljnjih uspehov. Še posebno smo ponosni na dobitnike priznanj in jim izrekamo vse čestitke. Upamo in želimo si, da bi poklicno pot nadaljevali v kuharskih vrstah.



Učenci in učenke so spretno vihteli kahalnice.

Najboljše tri ekipe so s kuharskimi delavnicami v svojih restavracijah nagradili znani slovenski chefi. Uroš Štefelin bo v restavraciji Hiša Linhart tako gostil prejemnike zlate kahalnice, Igor Jagodič bo v restavraciji Strelec gostil prejemnike srebrne kahalnice, Mojmir Šiftar pa bo v restavraciji Pen Klub gostil prejemnike bronaste kahalnice. Sponzor tekmovanja, Pivka perutninarstvo, je prispeval živila za pripravo piščančje obare in sodelujoče nagradil z darilnim paketom izdelkov Delamaris.

Pripravil: Dušan Veršec, predsednik ocenjevalne komisije

Fotografije: Tonči Hozjan/TZS



Prejemniki zlate, srebrne in bronaste značke s svojimi mentorji.

Enajsto tekmovanje Mladi turistični vodnik

Navdihujoče po prestolnici Gorenjske

V ambientu starega mestnega jedra Kranja je letos potekalo že enajsto državno tekmovanje za mladega turističnega vodnika, ki ga organizira Turistična zveza Slovenije. Tekmovanje je namenjeno mladim, ki si želijo novih izkušenj in znanja s področja turističnega vodenja po Sloveniji. Kandidati so s svojimi pripravljenimi vodenji navdušili strokovno komisijo, ki so jo sestavljali Marija Brložnik, Adrijana Ježovnik in Janko Zupan.

Bronasto značko je prejel Bruno Fanrich Štruel iz Žalca, srebrno Benjamin Cankar Kodrič iz Križi, zlato sta si priborila Gorazd Kranjčec iz Ljubljane in Dora Egghart iz Voličine.

Turistično gostinska zbornica Slovenije (TGZS) je vse štiri prejemnike značk nagradila z bonom za udeležbo na tečaju za turističnega vodnika TGZS, oba zmagovalca sta prejela tudi bon za opravljanje izpita. Zavod za turizem in kulturo Kranj je prejemnika bronaste in srebrne značke nagradil z ogledom zvonika kranjske cerkve, oba zmagovalca z ogledom informacijskega centra SOS Proteus.

Ob zaključku tekmovanja so kandidati, mentorji in člani komisije odšli v rove pod starim Kranjem in si v njih ogledali razstavo mineralov in fosilov, doživeli simulacijo letalskega napada in ob ogledu v njih doživeli tudi del utripa, pripravljenega za noč čarovnic. Dan se je zaključil z okušanjem klasične slovenske jedi – kranjske klobase in kremne rezine.

Dora Egghart, zmagovalka v kategoriji višješolcev, je poudarila, da je za odličnega turističnega vodnika ključno široko znanje o zgodovini, kulturi, umetnosti in geografiji. »Poleg znanja je nujna tudi dobra komunikacija, saj je treba goste navdušiti z jasnimi in privlačnimi pripovedovanjem. Prav tako je pomembna strast do dela – turisti takoj začutijo, ko nekdo z veseljem opravlja svoje delo,« je dejala Dora in dodala, da je bila izkušnja tekmovanja zanjo neprecenljiva.

Gorazd Kranjčec, srednješolski zmagovalec, je izpostavil pomen razgledanosti in sposobnosti pripovedovanja zgodb. »Turistični vodnik mora biti pripravljen delati napake in se učiti iz njih. Zame je bilo tekmovanje nepozabna izkušnja – najbolj ponosen sem bil, ko mi je na slavnostni podelitvi 'Mladi upi turizma', na prireditvi Moja dežela čestitala predsednica republike. To mi bo ostalo v spominu za vse življenje,« je zaključil.

Tekmovanje mladih turističnih vodnikov je dokaz, da ima slovenski turizem svetlo prihodnost. Mladi navdušenci, kot sta Dora in Gorazd, s svojo strastjo in znanjem že zdaj navdušujejo ter navdihujejo generacije. V imenu Turistične zveze Slovenije bi želeli pohvaliti vse tekmovalce ter tudi njihove mentorje, ki mlade spodbujajo in strokovno izpopolnjujejo.

* Kranj – mesto zgodovine in kulture

Kranj, kjer je letos potekalo tekmovanje, je pravo stičišče zgodovine, kulture in naravnih lepot. Mesto ponuja obiskovalcem možnost sprehoda po očarljivem starem jedru, ogled razstave v rovih pod Kranjem in nepozaben razgled z zvonika kranjske cerkve

Besedilo: Marija Brložnik, sodnica
Fotografiji: TZS



Deževno vreme ne sme prav nič vplivati na kakovost vodenja.



Razstava bo na ogled do 15. januarja 2025.

Fotografska razstava na Jakopičevem sprehajališču

Neokrnjena narava v srcu glavnega mesta



Na Jakopičevem sprehajališču v središču Ljubljane je na panojih velikega formata predstavljenih 80 fotografij, nastalih na in ob tematskih poteh, ki jih je ustvarilo 42 avtorjev.

Tematske poti so stare že pol stoletja, zato smo se pri Turistični zvezi Slovenije skupaj s fotografskim društvom Grča in Zavodom za gozdove Slovenije odločili, da njihov pomen počastimo tudi na umetniški ravni. Organizirali smo fotografski natečaj 50 let gozdnih učnih in tematskih poti v Sloveniji. Na natečaju je sodelovalo 110 fotografov, ki so skupaj prispevali kar 496 del. Razstava omogoča edinstven vpogled v to, kar nas obdaja – naravo, živali, rastline, ljudi in kraje, ki jih gozdne poti povezujejo.

»Leta 1974 so te poti zaznamovale začetek pomembnega razvoja trajnostnega turizma in povezovanja naravne ter kulturne dediščine s širšo javnostjo. Danes so ne samo dragocen vir znanja, ampak tudi most med naravo in ljudmi, med zgodovino in prihodnostjo, med lokalnimi skupnostmi in obiskovalci z vsega sveta. Tudi zato smo razstavo postavili v javni prostor, čudovit ambient Jakopičevega sprehajališča v Ljubljani. Prav danes, ob odprtju razstave, nas je razveselil tudi prvi sneg,« je izpostavil Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije, ki je leto 2024 razglasila tudi za leto tematskih poti.



Aleš Krivec, Brezjanska pot miru - 1. mesto in zlata medalja FZS

V Sloveniji imamo več kot 700 tematskih poti, ki obiskovalcem omogočajo, da na varen in odgovoren način vstopijo v naravno okolje. Poti so zasnovane tako, da omogočajo globlje razumevanje kulturnih in naravnih posebnosti slovenskih regij, hkrati pa prispevajo k trajnostnemu razvoju turizma in ohranjanju naravne dediščine.

»Tematske poti vedno upravljajo botri. Če tematska pot nima človeka, ki z njo živi, čuti, taka pot čez čas zamre. V Sloveniji imamo vrsto odličnih poti in odličnih ljudi, ki s temi potmi tudi čutijo. Če greš s takim človekom na pot, to pot tudi začutiš,« je poudaril Jože Prah, podpredsednik TZS in predsednik komisije za Naj pot.

Zavod za gozdove Slovenije upravlja 93 poti, ki so opremljene z informativnimi tablam in stebri, ki obiskovalcem omogočajo vpogled v raznolikost naravnega okolja vse letne čase. Poleg izobraževalne funkcije predstavljajo tudi pomembno dopolnitev turistične ponudbe na podeželju. Številne se že prilagajajo sodobnim didaktičnim smernicam.

»Letos Zavod za gozdove praznuje 30. obletnico obstoja ter 50. obletnico odprtja prvih učnih poti. Za temi potmi so v prvi vrsti posamezniki, a tudi zavodi, institucije, organizacije, društva, zveze. Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki se trudijo na tem področju. Dela nam ne bo zmanjkalo. Ljudje smo vedno bolj odtujeni od narave,« se je zlasti skrbnikom poti poklonil Gregor Danev, direktor Zavoda za gozdove Slovenije.

»Gozdne učne poti so postale eden od temeljev naravovarstvenega izobraževanja, kar je ključno za ohranjanje gozdov in trajnostni razvoj družbe. Z njihovo nadgradnjo in inovativnimi pristopi želimo še naprej spodbujati zavest o pomenu gozdov in gozdarstva,« je ob tej priložnosti poudaril Gregor Meterc, vršilec dolžnosti generalnega direktorja Direktorata za gozdarstvo in lovstvo. Dodal je, da ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ostaja predano podpori projektom, ki povezujejo naravo in družbo ter ohranjajo naravno dediščino za prihodnje generacije.

Besedilo: Polona Frelih



S pomočjo mentorjev si lahko obiskovalci na delavnici v kuharskem laboratoriju pripravijo brunch iz lokalnih sestavin.

Se vidimo v Centru Rog, kjer bomo skupaj mešali zgodovino, stile in okuse!

Kreativno središče Center Rog in Turizem Ljubljana sta soustvarila novi doživetji 'Izdelajte si sami v Centru Rog: zložite okuse in stile'. Obiskovalci najprej spoznajo zgodovino ene najpomembnejših stavb industrijske dediščine Ljubljane 20. stoletja, ki je kar 150 let delovala kot tovarna, in dobijo vpogled v zakulisje ustvarjalnih laboratorijev Centra Rog. Nato si s pomočjo mentorjev na delavnici v kuharskem laboratoriju pripravijo brunch iz lokalnih sestavin ali si v tekstilnem laboratoriju ustvarijo edinstveno potiskano majico. Doživetji sta slovenskim in mednarodnim gostom na voljo v rednih tedenskih terminih.

Spoznajte Center Rog in si izdelajte nekaj ustvarjalnega

Novi doživetji, ki sta ju Center Rog in Turizem Ljubljana razvila v sodelovanju s specializirano agencijo za razvoj doživetij kulturnega in kreativnega turizma Nea Culpa, sta poučni, ustvarjalni in sproščeni, kot narekujejo trendi kreativnega turizma po Evropi in svetu. Obiskovalci se najprej seznanijo z zgodbo o neverjetni preobrazbi tovarne, v kateri so nastajali usnjeni izdelki, pisalni stroji in nazadnje brezčasna kolesa Rog, v sodobno kreativno in družabno središče mesta. Skupaj z Rogovim mentorjem spoznajo zakulisje ustvarjalnih laboratorijev za 3D-tisk in prototipe, tekstil in nakit, kuhanje in les, kovino, keramiko, steklo in zelene rešitve. Najustvarjalnejši del doživetja je druženje v enem od ustvarjalnih laboratorijev. V tekstilnem laboratoriju udeleženci z mentorjem zložijo in pobarvajo vzorce, jih odtisnejo v tehniki sitotiska in domov odidejo s svojo edinstveno potiskano majico. Izbirajo lahko med motivi razgledov z ljubljanskih ulic, kot so Rogova kolesa, alpski vrhovi v daljavi in reka Ljubljanica, ali se odločijo za abstraktne vzorce in oblike. Na kuharski delavnici v kuharskem laboratoriju zmešajo nadev iz 'zmajevoga zelišča' (pehtrana) in skute ter s hitro ročno tehniko pripravijo slano pito iz listnatega testa. Domov odnesejo tudi dva inovativna kuharska recepta.



V tekstilnem laboratoriju si lahko ustvarite edinstveno potiskano majico.

Redni termini za slovenske in mednarodne obiskovalce

Obe doživetji sta na voljo vsak teden v istem terminu. Izdelajte si sami: dizajn in potisk majice v Centru Rog poteka vsak ponedeljek, ob 11. uri, doživetje Izdelajte si sami: slana pita in brunch v Centru Rog pa vsako sredo, ob 11. uri. Namenjeni sta individualnim obiskovalcem in manjšim skupinam do šestih oseb. Rezervacije najdete na spletni strani Turizma Ljubljana ali v Turističnem-informacijskem centru na Adamič-Lundrovem nabrežju 2.

Kreativna doživetja za odgovorne obiskovalce, ki si želijo doživeti več

Osvajati nove kuharske tehnike ob pogledu na sosednji laboratorij, kjer se rojevajo inovativni prototipi, ali preizkušati tehniko sitotiska na bombažu v nekdanji tovarni, ki je videti kot modernistična mestna palača, je edinstveno v globalnem merilu. S ponudbo doživetij Turizem Ljubljana in Center Rog nagovarjata nove generacije obiskovalcev, ki si želijo doživeti več, spoznati ustvarjalno sceno in soustvarjati z lokalnimi mojstri. Naraščajoč segment obiskovalcev, željnih izkušanj kulturnega in kreativnega turizma, so milenijci in t. i. kulturni surferji, ki iščejo destinacije v skladu s svojimi vrednotami in prostore z bogato dediščino, arhitekturo in avtentično ponudbo, kjer lahko z nakupom prispevajo k sodobnim trajnostnim in krožnim praksam ali pomagajo ohranjati dediščino. Bliža se čas obdarovanja. Podarite svojim bližnjim nekaj posebnega – ustvarjalna doživetja Ljubljane. Skupaj odkrijte zgodbe Centra Rog, ustvarite edinstvene izdelke ali se prepustite lokalnim okusom. Skupna doživetja in darila, ki jih izdelamo sami, so najlepši način, da ustvarimo nepozabne spomine.

Za več informacij obiščite: www.visitljubljana.com.



Piše: Zlata Škufca Vidovič

Med valovitimi dolenjskimi griči, poraslimi z zelenimi listavci in iglavci, sredi ničesar, v mirnem zelenem okolju so terme Šmarješke toplice, le 12 km oddaljene vzhodno od Novega mesta. Hoteli Toplice, Šmarjeta in novejši Vitarium so povezani v eno celotno zgradbo.

Zdravilišče leži sredi zelenih, lepo urejenih parkov, v katerih je 60 drevesnih vrst in veliko različnih grmovnic. Vse je urejeno. Parki so zeleni, s številnimi potočki in izviri termalne vode. Med njimi so speljani leseni mostički. Po svoji lepoti izstopa jezerce, v katerem rastejo lotosi. Prinesli so jih iz Indije. Zime preživijo, ker ostaja tudi takrat voda topla zaradi malih izvirov termalne vode. Imajo številne, velike, čudovite, rožnato obarvane cvetove, kar je edinstveno v Evropi. Na dnu, pod lotosi, plavajo zlate ribice, želve, celo vodne kače, ki niso nevarne.



Po svoji lepoti izstopa jezerce, v katerem rastejo lotosi. Prinesli so jih iz Indije.

Ob jezeru so lepe klopce, na katerih uživaš v razgledih. V parku so pregledne informativne table z razlago ptic, ki v njem živijo. Na enem mostičku sem srečala gosta hotela. Z eno roko je hranil ribice, v dlani druge je imel drobtinice za ptičke. Prostrane zelene urejene površine, svež zrak, tišina dobro vplivajo na počutje.

V parku je zanimiv litoželezni vodnjak. Iz neke avstrijske livarne ga je pripeljal zdravnik Viktor Gregorič. Vanj je napeljal pitno vodo. Termalna voda je zdravilna. Na najbolj oddaljenem delu parka je najlepši zunanji termalni bazen v Sloveniji. Voda v njem ima od 28 do 30 stopinj Celzija. Ob njem je leseni bazen z 32 stopinj Celzija. Voda ima zdravilno moč. Razredči in pospeši krvni obtok, pomaga pri bolečinah v sklepih ... Ob njem je vsa potrebna infrastruktura. Velik tobogan, prhe, pitniki, garderobe, restavracija in še in še. Ves čas je prisoten reševalec iz vode. S pomočjo zaslona ima vse pod nadzorom. Je izjemno prijazen. Zdravilna voda je še ob hotelski zgradbi v manjšem zunanjem in notranjem bazenu, ki sta povezana, kar je v zimskem času zelo priročno. Sama hotelska stavba je preprosto lepa. Vsi, prav vsi so zelo prijazni in strokovni.

V teh termah zdravijo ljudi po poškodbah kolkov, kolen, ram, hernije in še kaj. Pomagajo tudi ljudem s težavami srca. Dela ugledno zdravstveno osebje. Če je treba, sodelujejo z bolnico Novo mesto. Vozijo reševalna vozila. Lahko jim popolnoma zaupaš, saj si v varnih rokah. Delajo čudeže. So izjemno uspešni. Zgodilo se mi je, da mi je znanka iz hotela prinesla skodelico sladkih, sveže nabranih borovnic.

Kjer je zdravje doma

Zdravilišče Šmarješke toplice

Srečna je bila, ker so ji terapevti pomagali, da jih je zopet lahko nabrala s svojimi prsti. Nikoli ni dolgočas. Imajo bogat animacijski program, npr. sproščanje z gongi, protistresne dihalne vaje, predavanja o zdravi prehrani, vožnja s turističnim vlakcem v okoliške kraje, večerna glasba na terasi hotela, izleti, nordijska hoja, kolesarjenje, fitnes, vinska fontana, grad Otočec, termalni izvir Klevevž s slikovitimi slapovi in še kaj. S turističnim vlakom sem se peljala v Klevevž.

Tam je termalni izvir z umetno narejenim bazenčkom za kopanje. Narava je čudovita. Voda teče v številnih malih slapovih. Ni čudno, da je to lokacijo izbrala pevka Helena Blagne za snemanje pesmi Srebrna reka. Tam je snemala skupaj z bratom. S turističnim vlakom sem se peljala gledat tudi vinsko fontano v Šmarjeti. Je posebnost v turistični ponudbi v Sloveniji in Evropi. Je izvir cvička, lahko pa poskusiš tudi dolenjsko belo vino, žametno črnino in modro frankinjo, poleg pa degustiraš odlično šmarješko salamo. Peljejo te tudi na ogled cerkve sv. Marjete, ki je znana po razglednem zvoniku. Pod njo je pokopališče. Videla sem grob znanega zgodovinarja, prof. Zwittera. Predaval je na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Bila sem njegova študentka. Predavanja so bila zanimiva. V ustih je imel vedno zobotrebec. Vsako jutro se lahko udeležiš šole zdravja. Ob večerih na terasi hotela igrajo umirjeno glasbo. Hrano imajo raznovrstno in je izvrstno pripravljena. Z okoliških kmetij dobijo zelenjavo, sadje in meso. Jedilniki so pestri in zdravi, če ješ dobrote v zmernih količinah. Je samopostrežba.

V teh termah je prijetno tudi za turiste. Kopanje v termalni vodi, odlična sprostitve, dobra hrana, čiste hotelske sobe in kakovostne storitve v spaju. Nordijska hoja, peš poti, fitnes, kolesarjenje izposojajo kolesa, tudi električna. Pred hotelsko stavbo je velika informativna tabla. Na njej so vrisane peš poti. Pohodniške palice tudi izposojajo. Prihaja mnogo tujcev, ki jih očara predvsem pokrajina. Meni osebno je bilo zelo lepo.

Fotografije: Zlata Škufca Vidovič



V termah zdravijo ljudi po poškodbah kolkov, kolen, ram, hernije in še kaj. Pomagajo tudi ljudem s težavami srca.

Neprimerno oglaševanje soteskanja na območjih s statusom

ZADEVA: Neprimerno oglaševanje soteskanja na območjih s statusom v reviji Turistične zveze Slovenije Lipov list

Spoštovani, na Ministrstvu za naravne vire in prostor (v nadaljevanju: ministrstvo) smo v letošnji avgustovski številki revije Lipov list, ki jo izdajate v Turistični zvezi Slovenije, naleteli na članek z naslovom »Najlepše slovenske soteskarske ture« avtorja Žige Humarja. Omenjeni članek pošilja bralcem neprimerno sporočilo o odnosu človeka do (ohranjanja) narave, sporen je z več vidikov (avtor je celo vodnik Soteskarske zveze Slovenije) ter lahko škodljiv za naravo samo.

V nadaljevanju ministrstvo podaja pojasnila v zvezi s tem.

Uvod v članek lepo opiše nastanek sotesk, njihove značilnosti in najpogostejša nahajališča. V zaključku uvoda so opisane tudi zakonske podlage, ki omejujejo oziroma prepovedujejo športne dejavnosti v kasneje naštetih soteskah. Že v tem delu članka lahko uvidimo, da se avtor povsem in popolnoma zaveda svojega nepravilnega ravnanja, saj celo točno pozna predpise, ki ne dovoljujejo soteskanja v omenjenih soteskah.

Med petimi soteskami, za katere avtor navaja, da si je večina soteskarjev edina, da so vredne obiska, so torej našete:

- Predelica
- Gačnik
- Možnica
- Koritnica
- Kozjak

Na zgornjem seznamu je pogojno oziroma ob pridobljenem soglasju Triglavskega narodnega parka soteskanje dovoljeno le v soteski Predelica – v ostalih soteskah je z zakonom ali drugimi predpisi ta dejavnost prepovedana.

Temeljni zakon, ki ureja področje ohranjanja narave, je Zakon o ohranjanju narave¹ (ZON). Ostali predpisi, sprejeti na podlagi ZON, ki opredeljujejo režime ravnanja v soteskah omenjenih v članku, so:

Gačnik in Kozjak

V veljavi je Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Tolmin², kasneje dopolnjen z Odlokom o dopolnitvi odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Tolmin³. V tem odloku so z namenom, da bi trajno zagotovili ohranitev in posebno družbeno varstvo, navedena tudi območja

občine Tolmin, kjer najdemo naravne znamenitosti.

V 8. členu tega odloka je pod 14. točko, ki omenja razglas naravnih znamenitosti, tudi Gačnik, ki je zavarovan kot naravni spomenik. V 15. členu odloka najdemo našete alineje varstvenega režima za površinsko naravno vrednoto, ki med drugim prepoveduje vsak poseg, ki bi razvrednotil, poškodoval ali uničil naravno dediščino in prizadel njegovo svojevrstnost. Med naštetimi posegi najdemo tudi alinejo, ki govori o prepovedi športnih dejavnosti, ki imajo za naravno dediščino škodljivi vpliv (npr. plezanje po skalnih stenah). Območje soteske Gačnik je na podlagi Direktive o habitatih vključeno tudi v omrežje Natura 2000 (posebna varstvena območja).

V 8. členu omenjenega odloka pod 25. točko najdemo tudi Kozjak (slap in korita), ki je prav tako zavarovan kot naravni spomenik z enakim varstvenim režimom.

Koritnica in Možnica

Zakon o Triglavskem narodnem parku⁴ (ZTNP-1) v 17. členu (varstveni režimi v ožjih zavarovanih območjih) prepoveduje izvajanje športnih rekreativnih dejavnosti, ki bi lahko ogrozile naravne vrednote (v 1. odstavku omenjenega člena; 3. točka za Sotesko Koritnice in 4. točka za Sotesko Možnice). 29. točka 1. alineje 62. člena ZTNP-1 opredeljuje dejavnost ali ravnanje v nasprotju s predpisanimi režimi za ožja zavarovana območja kot hujši prekršek.

Menimo, da je spoštovanje predpisov edini način varovanja narave in njenih vrednot, saj se le na ta način narava lahko dolgoročno ohranja, kar je v našem skupnem interesu.

Zadevni članek vabi k izvajanjem dejavnosti, ki so s predpisi prepovedane. Zato predlagamo, da v naslednji izdaji revije objavite zgoraj navedena dejstva. Prosimo vas, da nas z vsebino pred objavo seznanite.

S spoštovanjem,

dr. Katarina Groznik Zeiler
generalna direktorica Direktorata za naravo

Na uredništvu Lipovega lista s člankom in intervjujem na temo soteskanja nikakor nismo želeli promovirati nezakonitega ravnanja. Turistična zveza Slovenije podpira in bo tudi v prihodnosti podpirala trajnostni in odgovorni turizem v naravnem okolju. Z objavo smo želeli zgolj povzeti dejansko stanje na tem področju, zato smo veseli odziva za to pristojne ustanove.

¹ Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10

² Uradno glasilo občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin, št. 5/90

³ Uradne objave Primorske novice, št. 44/2005

⁴ Uradni list RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C, 60/17, 82/20 in 18/23 – ZDU-10

Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
December 2024

Izdaja:

Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:

Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelj

Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljčič

Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:

Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:

SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2024 je 40 eur.

Za vse, ki jih imate najraje.



S skrbno rejo, 100 % brez uporabe antibiotikov na vaše mize prinašamo zdrave, okusne in sočne izdelke. Tako boste lahko s Pivko vedno pripravljali le najboljše jedi za vaše najdražje.



Pivka
Dobra izbira. Brez dvoma.



SEJEM ALPE-ADRIA

35. sejem turizma

29. 1.–1. 2. 2025

*Odkrivam
navdihujoča
doživetja*



Vzporedni sejem:

GASTexpo – hibridni HO.RE.CA. sejem



Gospodarsko razstavišče